

(ISSN: 2602-4047)

Şahin, T.G., Şen, M. & Bektaş, O. (2023). Experiences of Postgraduate Students Who Studied Phenomenology With Creative Drama, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 8(23), 2680-2715.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoecc.798>

Article Type (Makale Türü): Research Article

EXPERIENCES OF POSTGRADUATE STUDENTS WHO STUDIED PHENOMENOLOGY WITH CREATIVE DRAMA

Tuğrul Gökmen ŞAHİN

Dr., İnönü University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education, Malatya, Türkiye, tugrul.sahin@inonu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2107-9670

Mert ŞEN

Research Assistant, İnönü University, Faculty of Education Department of Basic Education, Malatya, Türkiye, mert.sen@inonu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-0427-5135

Oktay BEKTAŞ

Prof. Dr., Faculty of Education, Erciyes University, Kayseri, Turkey, obektas@erciyes.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2562-2864

Received: 04.05.2023

Accepted: 17.09.2023

Published: 01.10.2023

ABSTRACT

Nowadays, with the widespread use of qualitative research methods, the search for updated solutions on how to conduct qualitative research, what its patterns are, and how to teach it to young researchers has increased. In other words, understanding the patterns and process of the qualitative research method has become very important for many inexperienced researchers who do not have qualitative research experience. In order for inexperienced researchers to learn the qualitative research process effectively, various learning strategies/methods can be used in which researchers will be active in the learning process. One of these methods is the creative drama method, which makes it easier to access the individual's own past experiences and the lives of those around him/her, enables cooperation with the group, and allows information to be re-evaluated and interpreted with past information. The purpose of this study is to examine the experiences of postgraduate level researchers about the phenomenology pattern they learned using the creative drama method. For this purpose, the study used the phenomenology pattern of the qualitative research method. The participants of the study consisted of 16 postgraduate students. During the implementation process of the research, a creative drama workshop containing the features of the phenomenology pattern was prepared and implemented online. The data of the study were collected through interviews and analyzed with content analysis. When the results of the study were examined, postgraduate students stated that they learned the phenomenology pattern and its nature successfully and actively thanks to creative drama. In this context, it has been suggested that the lessons learned in qualitative research designs can be applied by using the creative drama method.

Keywords: Qualitative research, phenomenology, creative drama, student.

INTRODUCTION

Qualitative Research

Qualitative research is a research method that puts people at the center and tries to understand people. Qualitative research points out that there are many facts or that a single event can be interpreted in different ways, as opposed to the belief that there is only one observable fact. Therefore, the act of knowing and researching is considered as a local and variable phenomenon based on interpretation, shaped within the subjectivity of the researcher and the researched (Denzin and Lincoln, 2000; Henwood, 1996; Willig, 2008). Attributing subjective meanings to experiences transforms language from being a mere means of transmission into an action that constructs experience and phenomena (Potter and Wetherell, 1987).

Qualitative research is based on the definition, interpretation and understanding of a certain phenomenon with a sample group and is shaped in a process from data to theory, not from theory to data. Action researchers and participants co-create knowledge throughout the process, define goals and structure results. The resulting knowledge pool is shaped not only by the effort of the researcher but also by the willingness of the participants in the process and their ability to reflect the changes they experience. It is essential that data is not coded, categorized, summarized or limited as much as possible during data collection. Data is treated as it emerges and is not digitized (Henwood, 1996; Willig, 2008).

The open-ended nature of qualitative research studies allows the use of qualitative data collection methods such as observation, interview and document analysis to reveal perceptions and events in a realistic and holistic way in a natural environment. What is really desired in the qualitative research process is to make sense of the data obtained by the researcher and to create a theory with inductive analysis based on these data, rather than creating a hypothesis based on cause-effect or testing. Thus, it will be easier to choose designs suitable for the purpose of the research with flexibility in the research design (Creswell, 2020; Yıldırım and Şimşek, 2016; Patton, 2018). One of these patterns is phenomenology.

Phenomenology

Phenomenology focuses on how people define and perceive phenomena. Phenomenological study defines the common meaning of several people's lived experiences of a phenomenon or concept (Creswell, 2013, p.76) and deals with how people define phenomena and perceive them through their senses (Hursell, 1993, cited in Merriam, 2014, p.9).). At this point, the main purpose is to reduce personal experiences regarding a phenomenon to a universal explanation (van Manen, 1990, p. 177, cited in Creswell, 2013, p. 76). When describing the phenomenon, qualitative researchers talk about the experience of a phenomenon such as insomnia, exclusion, anger, grief, or the surgeon enduring heart surgery (Moustakas, 1994, Creswell, 2013, p.76). After the process, researchers collect data from people who have experience with the phenomenon and come up with a holistic description that completes the essence of all individuals' experiences. This description consists of "what" and "how" they experience (Moustakas, 1994). The most important feature that makes phenomenology different is that it is based on the assumption that common experiences have an essence. Based

on this assumption, describing the basic meanings and experiences of the understandings created through a commonly experienced phenomenon constitutes phenomenology. Like other research designs, the phenomenology pattern also has a research process. These processes must be given by the researcher in a certain integrity. This integrity saves the individual from merely describing and also allows interpretation of lived experiences. Certain criteria should be taken into consideration when making comments. These criteria appear as models of phenomenology. In interpretive phenomenology, which is an important model of phenomenology, researchers first turn to a phenomenon that attracts their serious attention, this orientation is a state of "continuous interest" (van Manen, 1990, p. 31). In this process, researchers reflect on the fundamental issues that constitute the nature of lived experience. They also make a description of the phenomenon by establishing a solid relationship with the research topic and creating a balance between all parts of the article (Creswell, 2013, p.78). The point that needs to be considered here is whether the problem in question can be addressed with a phenomenological approach. At this point, the problem is a person or group's experience of the phenomenon and the need to know the meaning and essence of the experience. In addition, if a research with a phenomenological approach is being conducted, first of all, a brief definition of the phenomenon should be made in the purpose statement, and the concepts of "describe", "imposed meaning", "experiences" and "essence" should be included and an interpretive and structural understanding should be displayed.

Constructivism

The fact that phenomenology is based on the individual, explains him/her uniquely with the concept of 'essence', and attaches importance to the experiences gained by doing and living, shows that it has a close bond with the constructivist approach. When looking at the constructivist approach, the basic principles can be explained as learning knowledge rather than teaching it, individuality of the student, experiences that occur during learning, and accepting knowledge as a process of interpreting and creating meaning (Charles, 2003). In this process, each individual uses his/her prior knowledge, understanding and past experiences and reconstructs the new information in his or her own way (Pritchard & Woollard, 2010).

Creative Drama

The fact that the essence and philosophy of phenomenology has a close connection with the constructivist approach allows it to be explained through creative drama, which is one of the learning methods. Creative drama is one of the methods that facilitates access to the individual's own past experiences and the lives of those around him/her, enables cooperation with the group, and allows information to be re-evaluated and interpreted with past information (San, 2002). The structure of creative drama, which allows individuals to be active at all times, interact with others, structure knowledge, and use the knowledge they have learned in daily life, is in harmony with the constructivist approach (Öcal, 2014), making it a method that develops people in interaction. Creative drama improves the creativity of the individual and provides the individual with the ability to cooperate with others by ensuring social development.

The Relationship Between Phenomenology and Creative Drama

What brings creative drama and phenomenology patterns closer together is that the most important philosophy of phenomenology, which takes into account perceptions and meanings, is based on the fact that we can only learn from our experiences (Turan 2013, p.9). With techniques such as role playing and improvisation used in creative drama, people have the opportunity to get to know themselves and others and reveal their experiences. In this way, individuals value the values and culture of others (McCaslin, 2019). The most important feature of creative drama is that the individual can express his/her own views after the practices, just like the views of the individual in phenomenology and the individuality in the structuralist approach. Neither the participants in the drama activity nor the drama leader interfere with the individual's opinion, that is, they avoid influencing the individual. Considering this information and the characteristics and achievements of creative drama, it is thought that the desired skills can be acquired by individuals through the creative drama method.

Past Research

Since there are no studies examining the learning of creative drama and qualitative patterns together, studies on the use of different methods and techniques in learning creative drama and qualitative research method patterns are included separately. In this context, Dumitrica and Jarmula (2022) demonstrated the convenience of using different strategies in the learning process of qualitative research. In another study, Perez (2022) and his colleagues argued that there is a need for a specific learning strategy that can function in collaboration with different learning strategies while learning the qualitative research process. This study found that students achieved much more successful results with different methods and techniques in less understood concepts and in the qualitative analysis process such as code books, compared to traditional methods. In the studies of Rio, Peña, Gumban, Catolin, Otayde, Eric (2021), it is seen that teachers who use different methods within the scope of qualitative research motivate students. Sarbari Bordia (2021) touched upon the effect of using various learning methodologies in the course, based on her experiences in qualitative research method courses, in her study that she thinks will benefit academics who are considering teaching qualitative research methods courses. Narkiewicz and Skukauskaitė (2022) conducted another study that similarly mentioned a positive effect, and they talked about the positive effect of using a comic book as a transformative tool on the learning of qualitative research.

When looking at the effects of drama on the learning process, Aydın and Aykaç (2016), who work in the preschool field, observed that thanks to the creative drama method, students are motivated towards activities, their communication skills are improved, and they have a desire to produce together in group work and take responsibility within the group. Galante and Thomson (2017) examined drama in the second language teaching process and observed its positive effect on fluency and comprehensibility. Other studies in this field (Göktürk et al., 2020; Pishkar et al., 2017; Corbett et al., 2011 De La Cruz, 1995) have also suggested that the creative drama method has a positive impact on students. Studies have shown (Akbayrak, 2019; Çelik and Buluç, 2018; Aykaç and Adigüzel, 2011; Bailey and Watson, 1998) that drama is also effective in language teaching and in teaching basic language skills (reading, writing, speaking, listening). In another study, Hasıcı, Bulut and Saban (2017)

reported that after drama class in primary school, they learned what creative drama is (its stages, concepts, techniques and historical development) and how it is applied as a method, they gained skills in preparing lesson plans based on the drama method, they developed professionally and stated that they developed the belief to apply this method. Avcı Aykaç and Metinnam (2019) stated that the participants stated that the use of creative drama as a method in teaching lessons makes learning effective and enjoyable, ensures students' self-confidence and socialization, strengthens communication between students, makes it possible to reach all of the students, and saves the lesson from monotony.

As seen in the relevant literature, creative drama has been used to gain skills in different disciplines at preschool, primary school, secondary school, high school and university levels. However, there is no study on the use of creative drama as a method at the postgraduate level. In this context, it is aimed for postgraduate students to learn the phenomenology pattern, which is one of the qualitative research designs, through the creative drama method. After this application, postgraduate students' experiences regarding the phenomenology pattern learned through creative drama were examined. For this purpose, an answer was sought to the question "What are the experiences of postgraduate students in learning the phenomenology pattern through the creative drama method?"

METHOD

Research Design

In this research, the phenomenology pattern of qualitative research method was preferred. Phenomenology aims to discover the common meaning of several people's lived experiences of a phenomenon or concept (Creswell, 2013). This design was preferred in this research because it was examined how postgraduate students made sense of their experiences in the creative drama session based on the phenomenology pattern.

Research Group

In this study, criterion sampling, one of the purposeful sampling types, was used. In criterion sampling, a study group can be formed according to criteria created by the researcher or predetermined (Yıldırım and Şimşek, 2008). The criterion for participating in this study was to have postgraduate students who learned the phenomenology pattern through creative drama. While selecting the study group, researchers and postgraduate students were contacted through Murat, one of the participants, and participation was voluntary. Demographic information about the participants is given in detail in Table 1.

Table 1. Demographic information about participants

Code Names	Education Status	Programs
Metin	Master's Degree	Turkish Education
Murat	PhD (Research Assist.)	Science Education
Zehra	Master's Degree	Sociology
Hasan	Master's Degree	Turkish Education
Büşra	Master's Degree	Preschool Education
İdris	Master's Degree	Classroom Education
Hatice	Master's Degree	Science Education
Şevval	Master's Degree	Department of Turkish Language and Literature

Mahmut	PhD	Turkish Education
Ayşe	Master's Degree	Classroom Education
Simge	Master's Degree	Mathematics Education
Galip	Master's Degree	Music Education
Nur	PhD (Research Assist.)	Painting Training
Gizem	Master's Degree	Mathematics Education

Data Collection Tools

The data of the research were collected through interviews. Interviewing is used to learn about unobservable behaviors, emotions, or how people express the world around them. Semi-structured interviews help to open the subject with different questions during the conversation process, examine it from various angles, and reach new ideas about the subject (Merriam, 2018). In this research, a semi-structured interview was conducted in order to examine the data obtained from the participants' experiences regarding the process from various perspectives and to reveal different issues than those stated in the documents. In other words, the interviews were conducted to determine how postgraduate students experienced the activity aimed at learning the phenomenology pattern through creative drama. The prepared semi-structured interview form was sent to a Turkish educator and an instructor teaching a qualitative research course, and changes were made to the questions. For example, in line with the feedback from the Turkish educator, the question "Was it easier for you to understand the phenomenology pattern in the workshop where the creative drama method was used? Why?" organized as follows, "Did the activities carried out in the creative drama workshop help you learn the phenomenology pattern? Explain." As a result of the feedback, the interview form was revised and the semi-structured interview form consisting of nine questions was finalized. Some sample questions used in the interview are given below:

- 1- What do you think about learning the phenomenology pattern through creative drama method?
- 2- Did the activities in the creative drama workshop help you learn the phenomenology pattern? Explain.
- 3- Based on the workshop, what can you say about the characteristics of the phenomenology pattern? Explain.
- 4- What are the advantages of learning the phenomenology pattern through creative drama method? Explain.

Collecting Data

The implementation process of the research was carried out online by the first researcher. The creative drama session lasted 125 minutes in total, including preparation, role-play and evaluation sections, and breaks. The activities included in the creative drama session are given in Table 2.

Table 2. Creative Drama Plan

Activity Name	Content of the Activity	Aim of the Activity	Time
Warm-up 1: 9 for me, 6 for you?	In this activity, participants were asked to produce metaphors regarding the concept of postgraduate education, and other participants were asked to guess why the metaphors were produced.	In this activity, it was tried to emphasize to the participants that different perspectives should be given importance in the phenomenology pattern.	13 min.
Mid-evaluation	Why is the concept of postgraduate education explained through different metaphors? Why couldn't the metaphors produced be predicted by other people? questions were asked.	It was aimed to enable participants to understand the importance of different perspectives in the phenomenology pattern by discussing them.	5 min.
Warm-up 2: Which Phenomenon is walking?	Participants walk freely in their environment and their walks are changed by the commands given by the instructor. Example commands: walk like someone who just woke up from sleep, walk like a cat, walk like a usulatori ¹ .	It was tried to emphasize that participants can easily reflect a phenomenon they have experienced, but cannot reflect a phenomenon they have not experienced.	4 min.
Mid-evaluation	"In which of these directions was it easier to find your walking style? Which ones were more difficult? Which ones did you not find? Why?" questions were asked.	It is aimed to ensure that the participants understand the importance of experiencing the phenomenon investigated in phenomenology through discussion.	6 min.
Role-play: What did the families say?	"While some members of your family want you to do postgraduate education, some members do not. You decided to talk to your family that you wanted to do postgraduate education. You brought up the subject at the table that night." The instruction is given as a role-play topic. In addition to the role-play, participants are told that they will be researchers in a study titled "Problems that students who want to pursue postgraduate education experience with their families." The participants are told to watch the role-play with the eyes of a researcher and to investigate the attitudes of the family members, what happened that night, and how the postgraduate student experienced this process. They are asked to take notes during the animations they watch.	An attempt was made to practice revealing a phenomenon through role-play. It was tried to achieve the objectives of gaining observation skills and coding skills, reporting the event exhibited impartially, and knowing the models of phenomenology.	70 min.
Mid-evaluation	The notes taken after each role-play are compared and the codes obtained by the researchers are presented. The similarities and differences between the codes and why the participants created these codes are discussed.	It was aimed to make the participants understand the phenomenology models through the data they obtained by creating codes, making analysis, comparing the analysis.	20 min.
Evaluation 1: Writing slogans	Participants write slogans about the importance of postgraduate education together with the group they role-play.	By conducting document analysis, it was aimed to enable the participants to make explanations and interpretations about the phenomenon of "postgraduate education".	7 min.
Evaluation 2: Definition of Phenomenology	"Write a definition of phenomenology taking into account the entire process" directive is given.	It was aimed to collect data for the research itself.	3 min.

¹ Actually, there is no such word.

In the research, interviews were conducted within the days after the end of the creative drama workshops. Interviews can be conducted before, during, after, and sometime after the end of a research (Patton, 2018).

The interviews were conducted online by the first researcher. Before the interview, the participants were informed about the content of the interview and the interview questions were examined by the participants. The interviews were conducted with eight students, lasted an average of 25 minutes, and were video recorded with the consent of the participants. During the interview, the participants' answers were noted as codes and the created codes were confirmed by the participants. After the interviews were transcribed by the second researcher, the written document of the interview was shared with the participants and their approval was obtained. Data analysis started after obtaining the consent of the participants.

Analysis of Data

In the analysis of the research data, the interview data obtained in the study were subjected to content analysis in order to be processed more deeply and to discover concepts and themes that were not noticed with a descriptive approach. Content analysis aims to describe the data and reveal the facts that may be hidden in the data (Yıldırım & Şimşek, 2008).

In this study, the authors preferred inductive content analysis. As a result of the analysis, codes were first created through open coding. Then categories were created from these codes. Therefore, axial coding was done (Strauss and Corbin, 1998). After the code and category were created, it was presented to the third author, and in line with the third author's opinions, some changes were made in the naming and location of some codes and they were made more meaningful for the reader. With the changes made, the codes and categories were finalized (Aslan & Bektaş, 2019).

The categories created after data analysis were *"positive aspects of creative drama in learning phenomenology"*, *"phenomenology features learned through creative drama"*, *"advantages of learning phenomenology through creative drama"* and *"disadvantages of learning phenomenology through creative drama"*. For example, under the category of *"phenomenology features learned through creative drama"*, codes such as *"dealing with different perspectives, being based on experience, having an interpretive model"* were included.

Validity and Reliability

In order to increase the internal validity, that is, the credibility, of the study, direct quotes were given from the participants, the interview questions were submitted to expert review, and the participants' opinions were confirmed during the interviews.

In order to increase internal reliability in the study, two procedures were carried out. Firstly, the answers expressed by the participants in the interview are presented without comment in the findings section. Secondly, the data obtained were coded separately by the first two researchers, and the codes and categories were matched and revised. It was then presented to the third author to check the consistency of the codes for the

categories. The analysis was finalized by reaching a consensus among the researchers with the feedback of a qualitative research expert and a Turkish language educator.

External validity relates to the generalizability of research results. If the research results can be generalized to similar environments and situations, that is, if they can be transferred, it can be said to have external validity (Aslan & Bektaş, 2019; Yıldırım & Şimşek, 2008). In order to increase external validity, the research design, study group, data collection tools, application process, analysis of the data obtained, how the findings were organized and the role of the researchers were explained in detail in the relevant sections.

In order to increase the external reliability of the research, the research data were discussed appropriately in the conclusion section. Whether the results and findings section provides consistency was discussed among the researchers and a consensus was reached. The conclusion was confirmed to a qualitative research specialist whether the part of the findings was consistent with the discussion section.

FINDINGS

Findings regarding the category of positive aspects of creative drama in phenomenology learning

Table 3. Participant opinions regarding the evaluation of the process category

Codes	Frequency	Murat	Şevval	Mahmut	İdris	Büşra	Zehra	Hatice	Hasan
Providing concretization	7	+	+	+	+	+	+		+
Being fun	7	+	+	+	+	+	+	+	
Seeing the differences	6	+	+		+	+	+	+	
Having a comfortable environment	6	+		+		+	+	+	+
Student being active	4		+	+		+	+		
Providing instant feedback	4		+	+		+	+		
Increasing student interaction	4		+		+	+		+	
Increasing focus	4	+	+	+				+	

Table 3 shows eight different thoughts expressed by participants about the process during the interview. Seven participants stated that they were able to embody phenomenology through the creative drama method. For example, Mahmut said, *“The drama method offers some concrete elements. Since there is no specific text in creative drama, treating it as if something happened, as if some events have happened, as if some events will happen, means that we make this a little more concrete. It is not just in our thoughts; it is reflected in our actions.”*

Şevval, who thinks that creative drama activities aimed at phenomenology are fun, said: *“If there are a few things that are settled in my mind, this shows that the workshop was both fun and successful, because if I don't have fun, I can't learn. In addition, we received both funny and realistic answers. Many things went through my mind, such as the fact that we all laughed, had fun, said 'aaa' (expression of surprise), is it definitely like that, can it be looked at like that, why didn't I think of it? I had a lot of fun there.”*

Stating that creative drama activities enable us to see different ideas of others, Murat said: *“It was nice because the lives and experiences of others were different. “It was nice to see someone else's perspective.”*

Büşra, who thought that the atmosphere in the session was comfortable, said: “Erm, our course process was also very active. We were very active there too, but there was a more tense atmosphere there. I wonder if it happened or will it happen? Did I do right or did I do wrong? There was no such erm concern here. Everyone was comfortable here, there was no worry of doing right or wrong. There is such a truth in drama, everyone adds a piece of themselves and at this point, erm, I think everyone was very comfortable.”

Büşra, who thought that the participants were constantly active throughout the process, said: “Erm, everyone was open to communication, open to talking. This is very important in drama. Erm, nobody closed themselves off, erm, and this made the environment fluent.”

Touching on the importance of creative drama providing instant feedback, Zehra said: “I get feedback about something I do. That's why I think it's effective and I think it's catchy in that respect. So I instantly made that application. I went through a thought process beforehand. Then I implemented it and it happened within 5-10 minutes and then I got feedback after presenting it.”

Şevval, one of the participants who stated that interpersonal interaction increased during the session, said: “I think it was very important to do these in a great interaction with the group and by listening to each other erm, paying attention to each other.”

Stating that the students were focused during the creative drama activities, Hatice said: “Very different things emerged, well you asked us to make an analogy erm, at first, so I understood that we had to be careful during the process. I wonder what he said? Like what will happen next?”

Findings regarding the category of phenomenology features learned through creative drama

Table 4. Participant opinions regarding the category of phenomenology features learned through creative drama

Codes	Frequenc y	Murat	Şevval	Mahmut	İlris	Büşra	Zehra	Hatice	Hasan
Being interested in different perspectives	8	+	+	+	+	+	+	+	+
Based on experience	7	+	+		+	+	+	+	+
Having an interpretive model	6	+	+		+	+	+		+
Having bracketing	5	+	+			+	+		+
Impartiality of the researcher	3	+			+			+	
In-depth research	3			+			+		+
Importance of data diversity	2	+				+			
Being inquisitive	2			+	+				
Trying to explain a phenomenon	2			+				+	
Containing theme, category and code relationships	1	+							
Importance of researcher diversity	1	+							

Table 4 shows that participants were able to learn 11 different phenomenology concepts or features as a result of creative drama activities. At the end of the activities, eight participants stated that phenomenology is a pattern

that deals with different perspectives. For example, Zehra said, *“The way people exhibited their experiences through creative drama was different for me and made me understand.”*

Seven participants stated that phenomenology is based on experience. For example, Şevval said, *“I will give an example from the cat again. ... I am real as a human being, but since I cannot be a cat, I can only dream of being a cat. This is the unrealistic part. I mean, if in a parallel universe we humans could be animals, if animals could be humans, then it would be real and this would fall within the scope of phenomenology, as far as I understand.”*

Six participants said that phenomenology has an interpretive model and that researchers' comments are important in this model. For example, Büşra said, *“In the interpretive model, erm, we try to explain what the data we receive from the participants means. Actually, we are interpreting it. So, the participant wanted to say this, he wanted to explain this, we interpret it.”*

On the other hand, five participants stated that they bracketed the researchers' comments in the experimental model of phenomenology. For example, Zehra said, *“In the experimental model, we say that this happened here and that happened here. ...we quote erm, something or we give that exact opinion, we make explanations.”*

Stating that a researcher using a phenomenology design should be impartial in the research process, İdris said: *“For example, as researchers, we should conduct a study objectively while conducting the design, without intervening in the event and erm, adding our own interpretation. For example, when we dispersed into intermediate groups, we prepared a creative drama activity there and when we returned and started interpreting various activities, we realized this; yes, the postgraduate student may have experienced such a problem, but perhaps this is also their father's point of view, or the reactions of other members of his family were also guided by this point of view. Yes, it is a negative situation, but I cannot blame them for this negative situation. I started to look like I shouldn't blame.”*

Hasan, one of the three participants who thought that the phenomenology pattern required a deep research process, said: *“For example, people can react differently to a situation. There are various reasons underlying this reaction. The person's sensitivity about a subject or their experiences also have an impact on this. Phenomenology tries to reveal this.”*

Büşra, one of the two participants who touched upon the importance of data diversity based on different data collection tools in phenomenology, said: *“Erm, and there are some ways we need to follow to use this pattern. We can have interviews, we can make observations, we can use some documents, and the data we get from these is very valuable.”*

Stating that the phenomenology pattern is based on inquiry, Mahmut expressed his opinion as *“Phenomenology is erm, a form of research whose general meaning is in-depth, explanatory and questioning.”*

Stating that phenomenology tries to explain a phenomenon, Mahmut explains his opinion as follows: *“For example, think of a concept or even think about the work we did in the workshop. We showed off getting a master's degree and erm, the attitudes of families towards us.”*

Murat, one of the participants, stated that he understood the context of codes, categories and themes during the process as follows: *“Actually, I understood how I should create a theme and code...”*

Murat, one of the participants, stated that different researchers can obtain better results with this design, said: *“... We have seen that there are cases where the code obtained by one person cannot be the same as the code obtained by another. In other words, I think that we can obtain more reliable data on a common subject with many observers. We also had similar aspects in our comments. You know, there were points that one of us missed and the other caught or thought differently about.”*

Findings regarding the category of advantages of learning phenomenology through creative drama

Table 5. Participant views on the advantages of learning phenomenology through creative drama

Codes	Frequency	Murat	Şevval	Mahmut	İdris	Büşra	Zehra	Hatice	Hasan
Learning by doing	7	+	+	+	+		+	+	+
Saving time	4		+	+			+		+
Increasing collaboration	3	+			+		+		
Ensuring meaningful learning	3				+		+		+
Bringing empathy to the researcher	2						+	+	
Gaining observation skills	2	+					+	+	
Providing a sense of research	1						+		
Providing the opportunity to experience the phenomenon	1						+		
Developing data collection tools	1						+		
Making you love the pattern	1						+		

Table 5 shows that the participants expressed the positive aspects of learning phenomenology through creative drama from 11 different perspectives. One of these perspectives is learning by doing and experiencing, and seven participants stated that they learned phenomenology by doing and experiencing. For example, Murat expressed his thoughts as follows: *“With the drama workshop in this way... Frankly, I think it is more effective because it offers us learning by doing and experiencing.”*

Stating that learning the phenomenology pattern through creative drama activities saves time, Şevval said: *“...With creative drama, we see a very different and faster process. The person's understanding and analysis point progresses faster.”*

İdris, who thinks that creative drama provides cooperation with the group and that this situation makes the learning of phenomenology permanent, said: *“Normally, if we had studied this subject with the normal presentation method, erm, there would be a material that the instructor showed us and the information we would try to get from this material. But erm, with this group work, erm, I think we can make this learning more permanent by becoming more interactive.”*

Stating that the activities carried out during the creative drama process provide meaningful learning, Murat said: *"I think that the gestures, facial expressions and movements there erm, leave a permanent mark on our minds and from there provide more permanent information."*

Expressing that the creative drama method provides empathy to the researcher, Zehra said: *"So, I perceived what kind of situations I might encounter if I were a participant, what kind of situations I might encounter if I were a researcher, and how the participants would feel. It helped me understand this. Even if I haven't experienced it before, if I realize this with the creative drama method, erm, I can understand erm, what he/she might experience and what he/she might feel. I can say that it helped me in this situation of empathy."*

Stating that observing others in activities affects their observation skills, Hatice said: *"When I observed at first, I honestly couldn't do it, I couldn't understand the situation very well. Afterwards, erm, I realized what I needed to pay attention to. Erm, I got my note accordingly."*

Stating that she felt like she was in the research process during the events, Zehra said: *"I do the research during the master's degree, I write something, I reveal something, but it is not used and remains in suspense. I mean, I did this, I experienced it, okay, yes, but it wasn't used anywhere and it didn't work for anyone. In fact, it did not serve the purpose of scientific study... You practice this in creative drama, too."*

Stating that creative drama provides the researcher with the opportunity to experience the phenomenon under discussion, Zehra said: *"It helped me experience the concept. For example, there is reading the concept of migration and then reading the process of migration. There is also going through that process as a migrant within that migration. I can say that it actually gave me the opportunity to be that living person here."*

Stating that experiencing the phenomenon will improve a researcher and affect the way the researcher asks the questions in the data collection tools, Zehra said: *"For example, portraying a migrating person, erm, if I look at migration from a phenomenological perspective, it will even affect the questions I will ask about the people there. For example, maybe there is a point that I could not see that way in the readings, but what is really there is the emotion. For example, I may include emotions, but I may not see it in the book or I may not see it in the article."*

Stating that creative drama activities positively affected her attitude towards pattern, Zehra expressed her opinion as follows: *"... I think that phenomenology is not a bogeyman like that, erm, but that it is actually part of life and we already live in it... I think this can actually help the researcher not be afraid of doing research."*

Findings regarding the category of disadvantages of learning phenomenology through creative drama

Table 6. Participant opinions on the disadvantages of learning phenomenology through creative drama

Codes	f	Murat	Seval	Mahmut	Idris	Büşra	Zehra	Hatice	Hasan
Lack of deepening theoretical knowledge	3				+	+			+
Not being able to review the article	2		+			+			
Not being able to report	2	+				+			
Lack of sample diversity	1	+							
Keeping the subject in the background	1				+				

Table 6 shows that the participants expressed negative thoughts about learning phenomenology through creative drama from five different perspectives. For example, stating that theoretical knowledge was not deepened enough in learning phenomenology through creative drama, Büşra said, *"Maybe we understood how to use it. We understood which subjects we should use it on, but when we get into the academic aspect of the matter, as I said before, there is a path we need to follow. Will I use observation, interview, document, or all of them? There is a decision process for this. There is a process to identify participants. Who will be my participants? ... If I'm doing the interview, erm, what kind of questions should I ask? You know, what kind of environment should I provide for the participant, so that he or she can feel comfortable? How should I approach it? I should know these things. Then how will I evaluate this? How will I write the findings and conclusions? At this point, erm, we need different knowledge and different skills."*

Stating that not being able to examine sample articles is a disadvantage in the process of learning phenomenology through creative drama, Şevval said: *"...A few sentences or a sample publication can be shown. From a word document, from a slide."*

Referring to the lack of sample diversity in creative drama, Murat expressed his opinion as follows: *"As a basic concept and a basic feature, yes, I realized it. But if the sample diversity increases, it may fit better."*

Stating that the section on reporting the research process was incomplete, Murat said: *"I can say that an awareness of how to report the data we obtained (pauses) was not fully formed in the drama workshop."*

Stating that the subject may remain in the background because the creative drama process is fun, İdris said: *"The method is, erm, very fun, it provides group interaction, and on the other hand, it is a method that we miss very much, so frankly, we focused on the method rather than the subject. "We focused on the creative drama method rather than phenomenology."*

RESULT-DISCUSSION

Creative drama is used in teaching other subject areas to develop individuals' awareness, allow them to look at reality through fiction, and give deep meaning to actions. In creative drama, learning is the aim rather than creating a game, and a game is produced in the process. Attitudes rather than characters are the main interest. Creative drama is a method used to learn any subject in education (McCaslin, 2019, p.11). Therefore, in this study where the phenomenology pattern, one of the qualitative research designs, was learned through creative drama, the authors concluded that creative drama was effective in learning phenomenology. This result will raise awareness among faculty members who teach research method courses at undergraduate, master's and doctoral levels and will enable them to use creative drama, which is a learner-centered, practice-oriented and experience-based learning approach, instead of a teacher-centered teaching approach.

The authors concluded that the creative drama method and phenomenology have similar characteristics. The most important feature of creative drama is that, based on the constructivist approach, the individual can express his or her own views after the practices. Similarly, Yassa (1999), a researcher using the phenomenology pattern,

reveals the experiences of the participants regarding a phenomenon/phenomenon. The purpose of phenomenology is to understand human experience (van Manen, 2007, p. 12), to describe how people experience the phenomenon in question by enabling them to express their understanding, perceptions, feelings, and perspectives about a certain phenomenon (Rose, Beeby & Parker, 1995, p. 1124). In its most comprehensive sense, phenomenology refers to the sum of lived experiences belonging to a single person (Giorgi, 1997, p.236). Secondly, in creative drama, neither the participants in the drama activity nor the drama leader intervene in the opinion expressed by the individual, therefore they avoid influencing the individual. Mao (2021), Dundara, S. (2013), similarly, in phenomenology, due to the nature of qualitative research, researchers try to reflect the thoughts of the participants without manipulating them. While Wilson (2015) talks about seven phenomenology steps in his work titled "A guide to phenomenological research", he mentions that researchers focus on a specific experience or the object of a person's perception rather than individual biographies, social norms or attitudes. Particularly during the bracketing process, researchers appear to recognize and put aside (but not abandon) their pre-existing knowledge and assumptions with the aim of participating in participants' thoughts with an open mind (Starks & Trinidad, 2007, p. 1376). The similar features mentioned here have led the authors to use creative drama in learning phenomenology. Therefore, people who learn the phenomenology pattern will experience a more effective learning process with the creative drama method and will manage this learning process by doing and experiencing. Based on this, this study is considered important by the authors as it indicates that researchers who are in the process of learning phenomenology, one of the qualitative research designs, should benefit from creative drama in their learning processes.

The authors reached some conclusions based on the findings of the study. The authors concluded that the participants learned phenomenology, one of the qualitative research designs, in a more concrete way through creative drama, were able to use different perspectives while having fun during the learning process, and learned in a comfortable environment. Additionally, the authors concluded that in the process of learning phenomenology through creative drama, participants were able to learn with instant feedback, increase interpersonal interaction during the learning process, actively participate in the learning process, and improve their skills such as acting impartially and empathizing. Considering these results, it is seen that the participants have the characteristics of constructivist philosophy. Constructivism is the philosophy of both creative drama and qualitative research. Therefore, this study emphasizes that learner-centered learning approaches that are guided by constructivism, such as creative drama, should be used more in the process of learning the nature of qualitative research.

Similarly, there are studies in the literature that conclude that creative drama has positive contributions to the learning process (Başbuğ and Adıgüzel, 2019; De La Cruz, 1995; Nayci and Adıgüzel, 2017; Pembri Clement 2021; Rochovská and Švábová 2021; Shoshi Keisari, 2021). As a study with similar results to these studies, Jie Mao (2021) found that primary school students were enthusiastic, positive and optimistic while learning in class thanks to creative drama, and their attitudes were also high. Yenilmez and Uygan (2010) stated that drama provides concretization. Özsoy, (2003) concluded that creative drama makes the lesson fun. Demir et al. (2012)

and Aytaç and Metinnam (2019) concluded that students enjoyed learning, had fun and their knowledge was permanent through the creative drama method. Another study that takes students' opinions that the fun of the lesson is attributed to creative drama and that an entertaining lesson is educational and instructive belongs to Başbuğ and Adıgüzel (2019). Again, with this category, it is seen that drama makes students active, increases interaction between students and helps focus, which is identical to the results revealed in many studies. As seen in these studies, creative drama is a student-centered learning method that has many features of constructivism, which is also the philosophy of qualitative research. In addition, we can see that creative drama is effective in terms of gaining cognitive, affective and psychomotor properties, both in this study and in the studies in the literature. From this point of view, this study will bring important awareness to faculty members and researchers who have adopted constructivist philosophy, so that they can use creative drama. On the other hand, when looking at the above studies, it is seen that creative drama is mostly used at primary, secondary, high school and university levels. This study is original in that it works with postgraduate students and shows that creative drama can also be used in the learning process of researchers.

RECOMMENDATIONS

This study was conducted using the qualitative research method. In the process of learning the phenomenology pattern through creative drama, the data can be generalized by using the quantitative research method. Additionally, more functional, pragmatic and pluralistic data can be obtained by using the mixed research method.

As can be seen from the findings, from now on, faculty members who will try to teach the phenomenology pattern using the creative drama method can deepen theoretical knowledge, have article reviews, give more importance to reporting and increase the variety of examples.

ETHICAL TEXT

"This article has complied with the journal writing rules, publication principles, research and publication ethics rules, and journal ethics rules. Responsibility for any violations that may arise regarding the article belongs to the author(s). Ethics committee permission for the article was received by İnönü University / Publication Ethics Board with the decision numbered 15/14 dated 01-08- 2022."

Author(s) Contribution Rate: In this study, the contribution rate of the first author is 34%, the contribution rate of the second author is 33%, and the contribution rate of the third author is 33%.

REFERENCES

- Başbuğ, S. ve Adıgüzel, Ö. (2019). Müzede Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Başarılarına Etkisi, *Yaratıcı Drama Dergisi*, 14(1), 1-32
- Charles, C. M. (2003). *Öğretmenler İçin Piaget İlkeleri*. (G. Ülgen, Çev.) Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Creswell, J. W. (2020). Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative. Prentice Hall Upper Saddle River, NJ.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y.S. (2018). Introduction: The discipline and practice of qualitative research. The SAGE Handbook of qualitative research (5th ed., pp 29-55). Thousand Oaks, California: Sage Publication
- Gillies, D. (2018). Yirminci yüzyılda bilim felsefesi dört ana tema (M. Tuncel). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Giorgi, A. (1997). The Theory, Practice, and Evaluation of the Phenomenological Method as a Qualitative Research Procedure. *Journal of Phenomenological Psychology*, 28(2), 235-260.
- Ivana Rochovská & Božena Švábová (2022). Dramatic Art And Dramatic Expression Through Creative Drama Methods In Preschool Education, *Journal Of Interdisciplinary Research*, 12(3), 142-150
- Jahn, Manfred (2021). Composing Drama. English Department, University of Cologne. URL [www.unikoeln.de/~ame02/Composing Drama.pdf](http://www.unikoeln.de/~ame02/Composing%20Drama.pdf). Revised 6/12/2021 12:15.
- Jie MAOUS (2021). The Application of Creative Drama in Primary Oral English Teaching: A Case Study of a Mainland Chinese Primary School, *China Education Review*, 11(1), 19-36
- Keisari S (2021) Expanding the Role Repertoire While Aging: A Drama Therapy Model. *Front. Psychol.* 12:635975. doi: 10.3389/fpsyg.2021.635975
- Mason, S.F. (2019). Bilimler tarihi (U. Daybelge, Çev.) Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Merriam, S.B. (2018). Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber (S. Turan, Çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Metinnam, İ., Keleşoğlu, S. ve Özen, Z. (2014). Teachers' views on using creative drama as a method in social studies education. *Journal of Education and Future*, 6, 43-57.
- Moustakas, C. (1994). Phenomenological research methods. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Nayci, Ö. ve Adıgüzel, Ö. (2017). Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın bir yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 42(192), 349-365.
- Öcal , E. (2014). *Vücudumuzdaki sistemler ünitesinin öğretiminde drama yönteminin ve kukla/Karagöz uygulamalarının öğrenci başarısına ve tutumuna etkisi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Patton, M. Q. (2018). Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri. (M. Bürün ve S.B. Demir, Çev. Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Pritchard, A., & Woollard, J. (2010). *Psychology for the Classroom: Constructivism and Social Learning*. New York: Routledge.
- Russell, B. (2019). Bilimsel bakış (F. Sezer, Çev.). İstanbul: Say Yayınları.
- San, İ. (2002). Yaratıcı Drama-Eğitsel Boyutları. H. Ö. Adıgüzel içinde, *Yaratıcı Drama 1985-1995 Yazılar* (s. 81-88). Ankara: Naturel Kitap Yayın Dağıtım.
- Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Van Manen, M. (1990). Researching Lived Experience: Human Science for an Action Sensitive Pedagogy. London: Althouse Press
- Whitfield, P. (2018). Batı biliminde dönüm noktaları. (S. Uslu, Çev.) İstanbul: Küre Yayınları
-

- Yenilmez, K. ve Uygan, C. (2010). Yaratıcı Drama Yönteminin İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Geometriye Yönelik Öz-Yeterlik İnançlarına Etkisi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 931-942
- Starks, H., & Trinidad, S. B. (2007). Choose Your Method: A Comparison of Phenomenology, Discourse Analysis, and Grounded Theory. *Qualitative Health Research*, 17(10), 1372-1380.
<https://doi.org/10.1177/1049732307307031>
- Wilson, A. (2015). A guide to phenomenological research. *Nursing Standard*, 29(34), 38-43.
<https://doi.org/10.7748/ns.29.34.38.e8821>
- Rose, P., Beeby, J. & Parker, D. (1995). Academic rigour in the lived experience of researchers using phenomenological methods in nursing. *Journal of Advanced Nursing*. 21(6), 1123-1129.
<https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.1995.21061123.x>
- Giorgi, A. (1997). The Theory, Practice, and Evaluation of the Phenomenological Method as a Qualitative Research Procedure. *Journal of Phenomenological Psychology*, 28(2), 235-260.
<https://doi.org/10.1163/156916297X00103>
- Van Manen, M. (2007). Phenomenology of practice. *Phenomenology & Practice*. 1(1), 11-30.
<https://doi.org/10.29173/pandpr19803>.
- Dundara, S. (2013). Nine drama activities for foreign language classrooms: Benefits and challenges. *Ploceidia-Social and Behavioral Sciences*, 70, 1424-1431.

YARATICI DRAMA İLE FENOMENOLOJİ EĞİTİMİ ALMIŞ LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİLERİNİN DENEYİMLERİ

Öz

Günümüzde nitel araştırma yönteminin yaygınlaşması ile nitel araştırmanın nasıl yapılacağına, desenlerinin neler olduğuna ve genç araştırmacılara nasıl öğretileceğine yönelik güncel çözüm yolu arayışları artmıştır. Bir başka ifadeyle, nitel araştırma deneyimine sahip olmayan pek çok deneyimsiz araştırmacı için nitel araştırma yönteminin desenlerinin ve sürecinin anlaşılması oldukça önemli hale gelmiştir. Deneyimsiz araştırmacıların nitel araştırma sürecini etkili bir şekilde öğrenebilmesi için araştırmacıların öğrenme sürecinde aktif olacağı çeşitli öğrenme stratejileri/yöntemleri kullanılabilir. Bu yöntemlerden biri de bireyin kendi geçmiş yaşantılarına ve çevresindekilerinin yaşantılarına erişmeyi kolaylaştıran, grupla iş birliği sağlayan, bilginin geçmiş bilgilerle yeniden değerlendirilip yorumlanmasına olanak tanıyan yaratıcı drama yöntemidir. Bu çalışmanın amacı, lisansüstü düzeyde olan araştırmacıların yaratıcı drama yöntemini kullanarak öğrendikleri fenomenoloji deseni ile ilgili deneyimlerini incelemektir. Bu amaçla çalışma nitel araştırma yönteminin fenomenoloji desenini kullanmıştır. Çalışmanın katılımcıları 16 lisansüstü öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmanın uygulama sürecinde fenomenoloji deseninin özelliklerini içeren yaratıcı drama atölyesi hazırlanmış ve çevrimiçi ortamda uygulanmıştır. Çalışmanın verileri görüşme yoluyla toplanarak içerik analizi ile analiz edilmiştir. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde, lisansüstü öğrencileri fenomenoloji desenini ve onun doğasını yaratıcı drama sayesinde başarılı ve aktif bir şekilde öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda yaratıcı drama yöntemi kullanılarak nitel araştırma desenlerinin öğrenildiği derslerin uygulanabileceği önerilmiştir.

Anahtar kelimeler: Nitel araştırma, fenomenoloji, yaratıcı drama, öğrenci.

GİRİŞ

Nitel Araştırma

Nitel araştırma insanı merkeze alan ve insanı anlamaya çalışan bir araştırma yöntemidir. Nitel araştırma gözlenebilir tek bir gerçek vardır inancına karşı çok sayıda gerçeğin olduğuna ya da tek bir olayın farklı şekillerde yorumlanabileceğine dikkat çeker. Dolayısıyla bilme ve araştırma eylemi; araştırmacının ve araştırılanın öznelliği içerisinde şekillenen, yoruma dayalı, yerel ve değişken bir olgu olarak ele alınır (Denzin ve Lincoln, 2000; Henwood, 1996; Willig, 2008). Deneyimlere özne anlamlar yüklenmesi, dili salt bir iletim aracı olmaktan çıkararak, deneyimi ve olguyu inşa eden bir eyleme dönüştürür (Potter ve Wetherell, 1987).

Nitel araştırmalar bir örneklem grubu ile belli bir olgunun tanımlanması, yorumlanması ve anlaşılmasına dayanır ve teoriden veriye değil veriden teoriye yönelik bir sürecin içerisinde şekillenir. Eylem araştırmacıları ve katılımcılar süreç dâhilinde bilgiyi birlikte oluşturur, hedefleri tanımlar sonuçları yapılandırır. Oluşan bilgi havuzu sadece araştırmacının gayretiyle değil katılımcılarında süreç içindeki istekliliği ve yaşadığı değişimleri yansıtmaya kabiliyetiyle şekillenir. Verinin toplanması sırasında mümkün olduğu kadar kodlanmaması, kategorize edilmemesi, özetlenmemesi ya da sınırlandırılmaması esastır. Veri ortaya çıktığı şekliyle ele alınır ve sayısallaştırılmaz (Henwood, 1996; Willig, 2008).

Nitel araştırma çalışmalarının açık uçlu doğası gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanılmasına algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına imkân tanır. Nitel araştırma sürecinde asıl istenen neden-sonuç veya test etme üzerine kurulu bir hipotez oluşturmaktan öte araştırmacının elde ettiği verileri anlamlandırma ve bu verilerden yola çıkarak tümevarımcı analiz ile kuram oluşturmaktır. Böylece araştırma deseninde esneklik özelliği ile araştırmanın amacına uygun desenlerin seçilmesi kolaylaşacaktır (Creswell, 2020; Yıldırım ve Şimşek, 2016; Patton, 2018). Bu desenlerden birisi de fenomenolojidir.

Fenomenoloji

Fenomenoloji; insanların olguları nasıl tanımladığı ve algıladığı üzerine odaklanır. Fenomenolojik çalışma birkaç kişinin bir fenomen veya kavramla ilgili yaşanmış deneyimlerinin ortak anlamını tanımlar (Creswell, 2013, s.76) ve insanların olguları nasıl tanımladıkları ve duyuları aracılığıyla onları nasıl algıladıkları ile ilgilenir (Hursel, 1993, akt. Merriam, 2014, s.9) bu noktada asıl amaç bir fenomenle ilgili kişisel deneyimleri evrensel nitelikteki bir açıklamaya indirgemektir (van Manen, 1990, s. 177, akt. Creswell, 2013, s.76). Nitel araştırmacılar fenomeni tanımlarken uykusuzluk, dışlanmışlık, öfke, keder veya cerrahın kalp ameliyatına katlanması gibi bir fenomen deneyiminden söz etmektedirler (Moustakas, 1994, Creswell, 2013, s.76). Süreç sonrası araştırmacılar fenomenle ilgili deneyime sahip olan kişilerden veri toplar ve bütün bireylerin deneyimlerinin özünü tamamlayan bütüncül bir betimleme ortaya koyarlar. Bu betimleme, onların "neyi", "nasıl" deneyim ettiklerinden oluşur (Moustakas, 1994). Fenomenolojiyi farklı kılan en önemli özelliği de ortak deneyimlerin özünün olduğu varsayımına dayanmasıdır. Bu varsayımdan hareketle ortak deneyimlenmiş bir fenomen aracılığıyla oluşturulmuş anlayışların

temel anlamlarını, deneyimlerini betimlemek fenomenolojiyi oluşturur. Diğer araştırma desenlerinde olduğu gibi fenomenoloji deseninin de bir araştırma süreci bulunmaktadır. Bu süreçlerin araştırmacı tarafından belli bir bütünlük içerisinde verilmesi gerekmektedir. Bu bütünlük bireyi sadece betimlemekten kurtararak aynı zamanda yaşanmış deneyimlere yorum yapılmasına olanak tanır. Yorumlar yapılırken belli başlı kriterlere dikkat edilmelidir. Bu kriterler fenomenolojinin modelleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Fenomenolojinin önemli bir modeli olan yorumlayıcı fenomenolojide, araştırmacılar ilk önce kendilerinin ciddi bir şekilde ilgisini çeken bir fenomene yönelirler bu yöneliş bir "sürekli ilgi" durumudur (van Manen, 1990, s. 31) Bu süreçte, araştırmacılar, yaşanmış deneyimin doğasını oluşturan temel konular üzerinde derinlemesine düşünürler. Ayrıca araştırma konusuyla sağlam bir ilişki kurarak ve yazının bütün bölümleri arasında bir denge oluşturarak fenomenle ilgili bir betimleme yaparlar (Creswell, 2013, s.78). Burada dikkat edilmesi gereken husus, dert edinilen problemin fenomenolojik yaklaşım ile ele alınıp alınamayacağıdır. Bu noktada problem bir kişi ya da grubun fenomene ilişkin deneyimi, deneyimin anlamı ve özünün bilinme ihtiyacıdır. Ayrıca fenomenolojik yaklaşıma sahip bir araştırma yapılıyorsa amaç cümlesinin içinde öncelikle fenomene ilişkin kısa bir tanım yapılmalı ve mutlaka "betimlemek", "yüklenmiş anlam", "deneyimler" ve "öz" kavramlarının yer alması ve yorumlayıcı ve yapısalcı bir anlayış sergilenmelidir.

Yapılandırıcılık

Fenomenolojinin bireyi temele alması onu biricik ve tek olarak 'öz' kavramı ile açıklaması ve yaparak yaşayarak kazanılan deneyimleri önemsemesi yapılandırıcı yaklaşım ile sıkı bir bağa sahip olduğunu gösterir. Yapılandırıcı yaklaşıma bakıldığında bilginin öğretilmesi değil öğrenilmesi, öğrencinin bireyselliği, öğrenme esnasında ortaya çıkan yaşantılar, bilginin yorumlanarak anlam oluşturma süreci olarak kabul edilmesi temel ilkeler şeklinde açıklanabilir (Charles, 2003). Bu süreçte her birey sahip olduğu ön bilgileri, anlayışları ve geçmiş deneyimlerini kullanır, yeni bilgiyi bunlarla birlikte kendine özgü bir şekilde yeniden inşa eder (Pritchard & Woollard, 2010).

Yaratıcı Drama

Fenomenolojinin özünün ve felsefesinin yapılandırıcı yaklaşım ile sıkı bir bağının olması öğrenme yöntemlerinden olan yaratıcı drama ile anlatılmasına imkân tanır. Yaratıcı drama bireyin kendi geçmiş yaşantılarına ve çevresindekilerinin yaşantılarına erişmeyi kolaylaştıran, grupta iş birliği sağlayan, bilginin geçmiş bilgilerle yeniden değerlendirilip yorumlanmasına olanak tanıyan yöntemlerdendir (San, 2002). Yaratıcı dramının bireylere her an aktif olma, başkalarıyla etkileşim içinde bulunma, bilgiyi yapılandırma, öğrendiği bilgiyi günlük hayatta kullanabilme olanağı tanıyan yapısının yapılandırıcı yaklaşımla uyum içinde olması (Öcal , 2014) kişiyi etkileşim içerisinde geliştiren bir yöntem haline getirmiştir. Yaratıcı drama bireyin yaratıcılığını geliştirir, sosyal gelişimini sağlayarak bireye başkalarıyla iş birliği yapma yeteneği kazandırır.

Fenomenoloji ve Yaratıcı Drama İlişkisi

Yaratıcı drama ile fenomenoloji desenini birbirine yakınlaştıran fenomenolojinin algı ve anlamları dikkate alarak oluşturduğu en önemli felsefesinin sadece deneyimlerimizden öğrenebileceğimiz (Turan 2013, s.9) üzerine kurulu olmasıdır. Yaratıcı drama içerisinde kullanılan rol oynama ve doğaçlama gibi tekniklerle kişi kendini ve başkalarını

tanıma fırsatı bulur ve deneyimlerini ortaya koyar. Bireyler bu yolla başkalarının değerlerine ve kültürüne değer verir (McCaslin, 2019). Yaratıcı dramın en önemli özelliği tıpkı fenomenolojide olan bireyin görüşleri aynı zamanda yapısalcı yaklaşımdaki bireysellik gibi bireyin uygulamalardan sonra kendi görüşlerini ifade edebilmesidir. Bireyin belirttiği görüşe ne drama etkinliğinde bulunan katılımcılar ne de drama lideri müdahale etmez yani bireyi etkilemekten kaçınırlar. Bu bilgilere bakılarak yaratıcı dramın özellikleri ve kazanımları göz önünde bulundurulduğunda, bireylere kazandırılması istenilen becerilerin yaratıcı drama yöntemi ile kazandırılabilceği düşünülmektedir.

Geçmiş Araştırmalar

Yaratıcı dramın ve nitel desenlerin öğreniminin birlikte ele alındığı çalışmaların olmaması nedeniyle, yaratıcı drama ve nitel araştırma yöntemi desenlerinin öğrenilmesinde farklı yöntem ve tekniklerin kullanılmasına ilişkin çalışmalara ayrı ayrı yer verilmiştir. Bu bağlamda Dumitrica ve Jarmula (2022) nitel araştırmanın öğrenme sürecinde farklı stratejilerinden yararlanılmasının sağladığı kolaylıkları ortaya koymuşlardır. Bir diğer çalışmada Perez (2022) ve arkadaşları nitel araştırma süreci öğrenilirken farklı öğrenme stratejileriyle iş birliği içinde işlev görebilecek belirli bir öğrenme stratejisine ihtiyaç olduğunu savunmuşlardır. Bu çalışma öğrencilerin daha az anlaşılabilir kavramlarda ve kod kitabı gibi nitel analiz sürecinde farklı yöntem ve teknikler ile geleneksel yöntemlere oranla çok daha başarılı sonuçlar ortaya koyduklarını saptamıştır. Rio, Peña, Gumban, Catolin, Otayde, Eric (2021) çalışmalarında ise nitel araştırma kapsamında farklı yöntemler kullanan öğretmenlerin öğrencileri motive ettiği görülmektedir. Sarbari Bordia (2021) özellikle nitel araştırma yöntemi dersi vermeyi düşünen akademisyenlerin yararlanacağını düşündüğü çalışmada nitel araştırma yöntemi derslerindeki deneyimlerinden yola çıkarak çeşitli öğrenme metodolojileri kullanmanın dersteki etkisine değinmiştir. Benzer şekilde olumlu etkiden söz eden bir diğer çalışmayı da Narkiewicz and Skukauskaitė (2022) yapmış ve bir çizgi romanın dönüşümlü bir araç olarak kullanılmasının nitel araştırmanın öğrenilmesi üzerindeki pozitif etkisinden söz etmişlerdir.

Dramanın öğrenme sürecindeki etkilerine bakıldığında, okul öncesi alanında çalışan Aydın ve Aykaç (2016) yaratıcı drama yöntemi sayesinde öğrencilerin etkinliklere karşı güdülendikleri, iletişim becerilerinin geliştiği ve grup çalışmalarında birlikte üretme ve grup içinde sorumluluk alma isteklerinin olduğu gözlemlenmiştir. Galante ve Thomson (2017) ikinci dilin öğretim sürecinde dramayı incelemiş ve akıcılık ile anlaşılabilirlikte olan olumlu etkisini gözlemişlerdir. Bu alandaki başka çalışmalar da (Göktürk ve diğerleri, 2020; Pishkar ve diğerleri, 2017; Corbett vd., 2011 De La Cruz, 1995) yaratıcı drama yönteminin öğrenciler üzerinde olumlu katkı sağladığını ileri sürmüştür. Dramanın dil öğretiminde, temel dil becerilerinin (okuma, yazma, konuşma, dinleme) kazandırılmasında da etkili olduğu yine çalışmalarla (Akbayrak, 2019, Çelik ve Buluç, 2018 Aykaç ve Adıgüzel, 2011 Bailey ve Watson, 1998) ortaya konmuştur. Başka bir çalışmada Hasıcı, Bulut ve Saban (2017) ilköğretimde drama dersi sonrasında yaratıcı dramın ne olduğunu (aşamaları, kavramları, teknikleri ve tarihsel gelişimi) ve yöntem olarak nasıl uygulandığını öğrendiklerini, drama yöntemini temel alan ders planları hazırlayabilme konusunda beceri kazandıklarını, mesleki anlamda geliştiklerini ve bu yöntemi uygulamaya yönelik inanç geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Avcı Aykaç ve Metinnam (2019) ise katılımcıların yaratıcı dramın derslerin işlenişinde bir yöntem olarak kullanılmasının öğrenmeyi etkin ve zevkli hale getirdiği, öğrencilerin kendine güvenmesini ve

sosyalleşmesini sağladığı, öğrenciler arasında iletişimi güçlendirdiği, öğrencilerin tamamına ulaşmayı mümkün kıldığı, dersi monotonluktan kurtardığı yönünde görüş belirttiklerini ifade etmişlerdir.

İlgili literatürde görüldüğü üzere yaratıcı drama; okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite seviyelerinde farklı disiplinlerde beceri kazandırmada kullanılmıştır. Ancak yaratıcı dramanın lisansüstü seviyede bir yöntem olarak kullanılmasına ilişkin yapılmış bir çalışma söz konusu değildir. Bu bağlamda lisansüstü öğrencilerinin nitel araştırma desenlerinden olan fenomenoloji desenini yaratıcı drama yöntemi ile öğrenmeleri amaçlanmıştır. Bu uygulama sonrasında lisansüstü öğrencilerinin yaratıcı drama ile öğrenilen fenomenoloji desenine ilişkin deneyimleri incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda “lisansüstü öğrencilerinin yaratıcı drama yöntemiyle fenomenoloji desenini öğrenmelerine ilişkin deneyimleri nasıldır? sorusuna cevap aranmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu araştırmada nitel araştırma yönteminin fenomenoloji deseni tercih edilmiştir. Fenomenoloji birkaç kişinin bir fenomen ya da kavramla ilgili yaşanmış deneyimlerinin ortak anlamını keşfetmeyi amaçlar (Creswell, 2013). Bu araştırmada lisansüstü öğrencilerin fenomenoloji desenine yönelik yapılan yaratıcı drama oturumuna ilişkin deneyimleri nasıl anlamlandırdıkları incelendiğinden bu desen tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Bu çalışmada amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örneklemede araştırmacı tarafından oluşturulan ya da önceden belirlenen ölçütlere göre çalışma grubu oluşturulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu çalışmaya katılma ölçütü olarak fenomenoloji desenini yaratıcı drama yoluyla öğrenmiş lisansüstü öğrencilerinin olması benimsenmiştir. Çalışma grubu seçilirken araştırmacılar ve katılımcılardan Murat aracılığıyla lisansüstü öğrencilere ulaşılmış olup katılımda gönüllük esas alınmıştır. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler Tablo 1’de detaylı şekilde verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler

Kod İsimler	Öğrenim Durumu	Programlar
Metin	Yüksek Lisans	Türkçe Eğitimi
Murat	Doktora (Arş. Gör.)	Fen Bilgisi Eğitimi
Zehra	Yüksek Lisans	Sosyoloji
Hasan	Yüksek Lisans	Türkçe Eğitimi
Büşra	Yüksek Lisans	Okul Öncesi Eğitimi
İdris	Yüksek Lisans	Sınıf Eğitimi
Hatice	Yüksek Lisans	Fen Bilgisi Eğitimi
Şevval	Yüksek Lisans	Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Mahmut	Doktora	Türkçe Eğitimi
Ayşe	Yüksek Lisans	Sınıf Eğitimi
Simge	Yüksek Lisans	Matematik Eğitimi
Galip	Yüksek Lisans	Müzik Eğitimi
Nur	Doktora (Arş. Gör.)	Resim-İş Eğitimi
Gizem	Yüksek Lisans	Matematik Eğitimi

Verileri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri görüşme yoluyla toplanmıştır. Görüşme gözlemlenemeyen davranışlar, duygular veya insanların etraflarındaki dünyayı nasıl ifade ettiklerini öğrenmek için kullanılır. Yarı yapılandırılmış görüşme konuşma sürecinde farklı sorularla konunun açılmasına, çeşitli açılardan incelenmesine ve konu hakkında yeni fikirlere ulaşılmasına yardımcı olur (Merriam, 2018). Bu çalışmada katılımcıların sürece ilişkin deneyimlerinden elde edilen çeşitli açılardan incelenebilmesi ve dokümanlarda belirtilenlerden farklı konuların ortaya çıkartılması amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Bir başka ifadeyle, görüşmeler lisansüstü öğrencilerin yaratıcı drama ile fenomenoloji deseninin öğrenilmesine yönelik yapılan etkinliğin nasıl deneyimlendiğini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu bir Türkçe eğitimcisi ve nitel araştırma dersi veren öğretim elemanına gönderilmiş ve sorularda değişiklikler yapılmıştır. Örnek olarak, “Yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı atölyede fenomenoloji desenini anlamanız kolaylaştı mı? Neden?” sorusu Türkçe eğitimcisinden gelen dönütler doğrultusunda “Yaratıcı drama atölyesinde yapılan etkinlikler fenomenoloji desenini öğrenmenize yardımcı oldu mu? Açıklayınız.” şeklinde düzenlenmiştir. Gelen geri dönütler sonucunda görüşme formu revize edilerek dokuz sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu son halini almıştır. Görüşmede kullanılan bazı örnek sorulara aşağıda yer verilmiştir:

- 1- Fenomenoloji deseninin yaratıcı drama yöntemiyle öğrenilmesi hakkında neler düşünüyorsunuz?
- 2- Yaratıcı drama atölyesinde yapılan etkinlikler fenomenoloji desenini öğrenmenize yardımcı oldu mu? Açıklayınız.
- 3- Atölyeden hareketle fenomenoloji deseninin özellikleri hakkında neler söyleyebilirsiniz? Açıklayınız.
- 4- Fenomenoloji deseninin yaratıcı drama yöntemiyle öğrenilmesinin avantajları nelerdir? Açıklayınız.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın uygulama süreci birinci araştırmacı tarafından online ortamda gerçekleştirilmiştir. Yaratıcı drama oturumu hazırlık, canlandırma ve değerlendirme bölümleri ve molalar olmak üzere toplamda 125 dakika sürmüştür. Yaratıcı drama oturumunda yer alan etkinliklere Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2. Yaratıcı Drama Planı

Etkinliğin adı	Etkinliğin İçeriği	Etkinliği Amacı	Süre
Isınma 1: Bana 9 sana 6 mı?	Bu etkinlikte katılımcılardan lisansüstü eğitim kavramına ilişkin metaforlar üretmeleri, üretilen metaforların neden üretildiğinin diğer katılımcılar tarafından tahmin edilmesi istenmiştir.	Bu etkinlikte katılımcılara fenomenoloji deseninde farklı bakış açılarına önem vermenin gerektiği vurgulanmaya çalışılmıştır.	13 dk
Ara Değerlendirme	Neden Lisansüstü eğitim kavramı farklı metaforlar aracılığıyla anlatılmıştır? Neden üretilen metaforlar diğer kişiler tarafından tahmin edilememiştir? soruları sorulmuştur.	Fenomenoloji deseninde farklı bakış açılarının önemini katılımcıların tartışarak kavramasını sağlamak amaçlanmıştır.	5 dk
Isınma 2: Yürüyen hangi Fenomen?	Katılımcılar buldukları ortamda serbestçe yürürler ve eğitmenin verdiği komutlar tarafından yürüyüşleri değiştirilir. Örnek komutlar: Uykudan yeni uyanmış biri gibi yürümek, kedi gibi yürümek, usulatori ² gibi yürümek.	Katılımcıların deneyimledikleri bir olguyu rahatça yansıtabildikleri ancak deneyimlemedikleri bir olguyu yansıtamayacakları vurgulanmaya çalışılmıştır.	4 dk

Ara Değerlendirme	"Bu yönergelerden hangilerinde yürüyüş tarzınızı bulmak daha kolay oldu? Hangilerinde daha zor oldu? Hangilerinde bulamadınız? Neden?" soruları sorulur.	Fenomenolojide araştırılan olguyu deneyimlemenin öneminin katılımcıların tartışarak kavramasını sağlamak amaçlanmıştır.	6 dk
Canlandırma: Aileler ne dedi?	"Ailenizin bazı üyeleri lisansüstü eğitim yapmanızı isterken bazı üyeleri istemiyor. Siz lisansüstü eğitim yapmak istediğinizi ailenizle konuşmaya karar verdiniz. O gece sofrada konuyu açtınız." yönergesi canlandırma konusu olarak verilir. Canlandırmanın yanı sıra katılımcılara "Lisansüstü öğrenim görmek isteyen öğrencilerin aileleriyle yaşadıkları sorunlar" isimli bir araştırmada araştırmacı olacakları söylenir. İzleyen katılımcılardan yapılan canlandırmayı bir araştırmacı gözüyle izlemeleri ve ailedeki kişilerin tavrını, o gece neler yaşandığını, lisansüstü öğrencinin bu süreci nasıl deneyimlediğini araştıracakları söylenir. İzledikleri canlandırmalarda not tutmaları istenir.	Canlandırma aracılığıyla bir olguyu ortaya çıkartma pratiği yaptırılmaya çalışılmıştır. Gözlem becerisi ve kod oluşturma becerisi kazandırmak, yansız olarak sergilenen olayı raporlaştırma yapmayı sağlamak, fenomenolojinin modellerini bilmek kazanımlarına ulaşılmaya çalışılmıştır.	70 dk
Ara Değerlendirme	Her canlandırma sonrasında tutulan notlar karşılaştırılır ve araştırmacıların elde ettikleri kodlar sunulur. Katılımcıların bu kodları neden oluşturdukları kodlar arasındaki benzerlikler ve farklılıklar tartışılır.	Katılımcıların kod oluşturma, analiz yapma, analizi karşılaştırma, elde ettikleri verileri üzerinden fenomenoloji modellerini kavratmak amaçlanmıştır.	20 dk
Değerlendirme 1: Slogan yazma	Katılımcılar canlandırma yaptıkları grupla birlikte lisansüstü eğitimin önemine ilişkin slogan yazar.	Doküman analizi yaptırılarak katılımcıların "lisansüstü eğitim" olgusuna yönelik açıklama ve yorumlama yapmalarını sağlamak amaçlanmıştır.	7 dk
Değerlendirme 2: Fenomenoloji Tanımı	"Tüm süreci dikkate alarak bir fenomenoloji tanımı yazınız" yönergesi verilir.	Araştırmanın kendisi için veri toplamak amaçlanmıştır.	3 dk

¹ Aslında böyle bir kelime yoktur.

Araştırmada görüşmeler yaratıcı drama atölyelerinin bitiminden sonraki günler içerisinde yapılmıştır. Görüşmeler bir araştırmadan önce, araştırma sırasında, sonrasında ve araştırmanın bitiminden bir süre sonra yapılabilir (Patton, 2018).

Görüşmeler birinci araştırmacı tarafından çevrimiçi ortamda gerçekleştirilmiştir. Görüşmeden önce katılımcılar görüşmenin içeriğiyle ilgili bilgilendirilmiş, görüşme sorularının katılımcılar tarafından incelenmesi sağlanmıştır. Görüşmeler sekiz öğrenciyle gerçekleştirilmiş olup ortalama 25 dakika sürmüştür ve katılımcıların onayı alınarak görüşme video kaydına alınmıştır. Görüşme esnasında katılımcıların cevapları kodlar halinde not tutulmuş ve oluşturulan kodlar katılımcılara teyit ettirilmiştir. İkinci araştırmacı tarafından görüşmelerin transkripti yapıldıktan sonra görüşmenin yazılı dokümanı katılımcılarla paylaşarak onayları alınmıştır. Veri analizine katılımcıların onayı alındıktan sonra başlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verilerinin analizinde çalışmada elde edilen görüşme verileri daha derin bir işleme tutulması, betimsel bir yaklaşımla fark edilmeyen kavram ve temaların keşfedilebilmesi için içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizinde verileri tanımlamak ve verilerin içerisinde saklı olabilecek gerçekleri ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2008).

Bu çalışmada yazarlar tümevarımsal içerik analizini tercih etmişlerdir. Analiz sonucu önce açık kodlama yoluyla kodlar oluşturulmuştur. Daha sonra bu kodlardan kategoriler oluşturulmuştur. Dolayısıyla eksensel kodlama yapılmıştır (Strauss ve Corbin, 1998). Kod ve kategori oluşturulduktan sonra üçüncü yazara sunulmuş, onun görüşleri doğrultusunda bazı kodların isimlendirmesi ve yerlerinde birtakım değişiklikler yapılmış ve okuyucu için daha anlamlı hale getirilmiştir. Yapılan değişikliklerle birlikte kod ve kategorilere son hali verilmiştir (Aslan & Bektaş, 2019).

Veri analizinden sonra oluşturulan kategoriler *“yaratıcı dramanın fenomenoloji öğrenimindeki olumlu yanları”*, *“yaratıcı drama yoluyla öğrenilen fenomenoloji özellikleri”*, *“yaratıcı dramayla fenomenoloji öğrenmenin avantajları”* ve *“yaratıcı dramayla fenomenoloji öğrenmenin dezavantajları”* şeklinde oluşturulmuştur. Örnek olarak *“yaratıcı drama yoluyla öğrenilen fenomenoloji özellikleri”* kategorisinin altında *“farklı bakış açılarıyla ilgilenmesi, deneyime dayanması, yorumlayıcı modelinin olması”* gibi kodlar yer almıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmanın iç geçerliğini yani inandırıcılığını artırmak için katılımcılardan doğrudan alıntılar verilmiş, görüşme soruları uzman incelemesine sunulmuş ve görüşmeler esnasında katılımcıların görüşleri kendilerine teyit ettirilmiştir.

Çalışmada iç güvenirliliği artırmak amacıyla ise iki işlem yapılmıştır. Birinci olarak, katılımcıların görüşmede ifade etmiş olduğu yanıtlar bulgular kısmında dorum yapılmadan sunulmuştur. İkinci olarak, elde edilen veriler ilk iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmış, yapılan kodlamalar ve kategoriler birbiriyle eşleştirilerek revize edilmiştir. Daha sonra kategorilere ilişkin kodların tutarlılığını kontrol etmek amacıyla üçüncü yazara sunulmuştur. Bir nitel araştırma uzmanı ve Türkçe eğitimcisinin geri dönütler ile araştırmacılar arasında fikir birliğine varılarak analiz sonlandırılmıştır.

Dış geçerlilik araştırma sonuçlarının genellenebilirliğine ilişkindir. Araştırma sonuçları benzer ortamlara ve durumlara genellenebiliyorsa yani aktarılabiliriyorsa dış geçerliliğinin olduğu söylenebilir (Aslan & Bektaş, 2019; Yıldırım & Şimşek, 2008). Dış geçerliliği artırmak için ise araştırma deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, uygulama süreci, elde edilen verilerin analizi, bulguların nasıl düzenlendiği ve araştırmacıların rolü ilgili bölümlerde detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Araştırmanın dış güvenirliliği artırmak amacıyla araştırma verileri sonuç bölümünde uygun bir şekilde tartışılmıştır. Sonuç ve bulgular bölümünün tutarlılık sağlayıp sağlamadığı araştırmacılar arasında tartışılmış ve görüş birliği sağlanmıştır. Sonuç tartışma kısmıyla bulgular kısmının tutarlı olup olmadığı bir nitel araştırma uzmanına teyit ettirilmiştir.

BULGULAR

Yaratıcı dramanın fenomenoloji öğrenimindeki olumlu yanları kategorisine ilişkin bulgular

Tablo 3. Sürecin değerlendirilmesi kategorisine yönelik katılımcı görüşleri

Kodlar	Frekans	Murat	Şevval	Mahmut	İdris	Büşra	Zehra	Hatice	Hasan
Somutlaştırmayı sağlamak	7	+	+	+	+	+	+		+
Eğlenceli olması	7	+	+	+	+	+	+	+	
Farklılıkları görmek	6	+	+		+	+	+	+	
Rahat ortam olması	6	+		+		+	+	+	+
Öğrencinin aktif olması	4		+	+		+	+		
Anlık geri bildirim sağlanması	4		+	+		+	+		
Öğrenci etkileşimini artırması	4		+		+	+		+	
Odaklanmayı artırması	4	+	+	+				+	

Tablo 3 görüşme esnasında katılımcıların süreç hakkında belirttiği sekiz farklı düşüncesini göstermektedir. Yedi katılımcı yaratıcı drama yöntemiyle fenomenolojiyi somutlaştırabildiklerini ifade etmişlerdir. Örneğin, Mahmut *“Drama yöntemi biraz da somut ıı öğeler sunuyor. Yaratıcı dramada belli bir metin olmadığı için bir şeyler varmış gibi, bazı olaylar yaşanmış gibi, bazı olaylar yaşanacakmış gibi ele almamız bunu biraz daha somutlaştırdığımız anlamına geliyor. Sadece düşüncede kalmıyor hareketlerimize yansıyor.”* şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Fenomenolojiye yönelik yaratıcı drama etkinliklerinin eğlenceli olduğunu düşünen Şevval görüşlerini *“Benim kafamda oturmuş birkaç şey varsa bu, atölyenin hem eğlenceli, hem de başarılı geçtiğini gösteriyor çünkü ben eğlenmiyorsam öğrenemiyorum. Bunun yanında hem komik cevaplar ama gerçekten gerçekçi cevaplar aldık. Hepimizin güldüğü, eğlendiği, (şaşıрма ifadesi) ‘aaa’ dediği, kesinlikle öyle mi, öyle de bakılabiliyormuş mu, benim niye aklıma gelmedi gibi birçok şey geçti benim zihnimden. Orada çok eğlendim.”* şeklinde ifade etmiştir.

Yaratıcı drama etkinliklerinin başkalarına ait farklı fikirleri görmeyi sağladığını belirten Murat görüşlerini *“Başkalarının yaşantısı ve deneyimi farklı olduğu için güzeldi. Başkasının bakış açısını görmek güzeldi.”* şeklinde belirtmiştir.

Oturumdaki ortamın rahat olduğunu düşünen Büşra düşüncelerini *“ıı bizim ders sürecimiz de çok aktifti. Orada da çok aktiftik ama orada daha bir gergin bir ortam vardı. Acaba oldu mu, olacak mı? Doğru yaptım mı, yanlış yaptım mı? Burada ıı o kaygı yoktu. Burada herkes rahattı doğru veya yanlış yaptım kaygısı yoktu. Dramada böyle bir gerçek var, herkes kendinden bir parça katıyor ve bu noktada da ıı herkes bence çok rahattı.”* şeklinde belirtmiştir.

Süreç içinde katılımcıların sürekli aktif olduğunu düşünen Büşra düşüncelerini *“ıı, herkes iletişime açıktı, konuşmaya açıktı. Dramada bu çok önemli. ıı kimse kendini kapatmadı, ıı bu da akıcı hale getirdi ortamı.”* şeklinde ifade etmiştir.

Yaratıcı dramanın anlık geri bildirim sağlamanın önemine değinen Zehra düşüncelerini “*Yaptığım bir şey hakkında bir geri dönüş alıyorum. Bu yüzden etkili olduğunu düşünüyorum ve akılda kalıcı olduğunu düşünüyorum bu açıdan. Yani anında ben o uygulamayı yaptım. Öncesinde bir düşünme süreci geçirdim. Daha sonra bunu uyguladım ve bu 5-10 dakika içerisinde gerçekleşti ve daha sonra, sunduktan sonra geri dönüş aldım.*” şeklinde belirtmiştir.

Oturum sürecinde kişilerarası etkileşimin arttığını belirten katılımcılardan Şevval düşüncelerini “*Bunları grupla büyük bir etkileşim halinde ve birbirlerini dinleyerek ıı birbirimize kulak vererek yapmak çok önemliydi bence.*” şeklinde belirtmiştir.

Yaratıcı drama etkinlikleri boyunca öğrencilerin odaklandığını belirten Hatice düşüncelerini “*Çok farklı farklı şeyler ortaya çıktı hani ilk başta ıı bir benzetme yapmamızı istediniz bu yüzden süreçte dikkat etmek gerektiğini anladım. Acaba o ne dedi? Devamında ne olacak gibi?*” şeklinde ifade etmiştir.

Yaratıcı drama yoluyla öğrenilen fenomenoloji özellikleri kategorisine ilişkin bulgular

Tablo 4. Yaratıcı drama yoluyla öğrenilen fenomenoloji özellikleri kategorisine ilişkin katılımcı görüşleri

Kodlar	Frekans	Murat	Şevval	Mahmut	İdris	Büşra	Zehra	Hatice	Hasan
Farklı bakış açılarıyla ilgilenmesi	8	+	+	+	+	+	+	+	+
Deneyime dayanması	7	+	+		+	+	+	+	+
Yorumlayıcı modelinin olması	6	+	+		+	+	+		+
Paranteze almanın olması	5	+	+			+	+		+
Araştırmacının yansız olması	3	+			+			+	
Derinlemesine araştırma	3			+			+		+
Veri çeşitliliğinin önemli olması	2	+				+			
Sorgulayıcı olması	2			+	+				
Bir olguyu açıklamaya çalışması	2			+				+	
Tema, kategori ve kod ilişkisi barındırması	1	+							
Araştırmacı çeşitliliğinin önemli olması	1	+							

Tablo 4 katılımcıların yaratıcı drama etkinlikleri sonunda 11 farklı fenomenoloji kavramı veya özelliğini öğrenebildiğini göstermektedir. Sekiz katılımcı etkinlikler sonunda fenomenolojinin farklı bakış açılarıyla ilgilenen bir desen olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin, Zehra “*İnsanların deneyimlediklerini yaratıcı dramayla sergilemeleri benim için farklıydı ve anlamama neden oldu.*” şeklinde düşüncesini belirtmiştir.

Yedi katılımcı fenomenolojinin deneyime dayandığını belirtmiştir. Örneğin, Şevval “*Kediden örnek vereceğim yine. ... Ben insan olarak gerçeğim ama kedi olamadığım için kedi olmayı ancak hayal edebilirim. Gerçekçi olmayan kısmı bu oluyor. Atıyorum paralel bir evrende biz insanlar hayvan olabilse, hayvanlar insan olabilseydi, o zaman gerçek olabilirdi ve bu fenomenolojinin alanına girerdi anladığım kadarıyla.*” şeklinde ifade etmiştir.

Altı katılımcı ise fenomenolojinin yorumlayıcı modelinin olduğunu söyleyerek, bu modelde araştırmacıların yorumlarının önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Örneğin, Büşra “*Yorumlayıcı modelde ıı katılımcılardan aldığımız*

verilerin ne anlama geldiğini anlatmaya çalışıyoruz. Aslında biz yorumluyoruz. Yani katılımcı bunu demek istedi, bunu anlatmak istedi, yorumluyoruz.” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Bir diğer taraftan beş katılımcı ise fenomenolojinin deneysel modelinde araştırmacıların yorumlarını paranteze aldıklarını belirtmişlerdir. Örneğin, Zehra “Deneysel modelde burada şu olmuştur, şurada bu olmuştur şeklinde söylüyoruz. ... bir ıı alıntı yapıyoruz ya da o görüşü tam olarak veriyoruz, açıklamalar yapıyoruz” şeklinde düşüncesini belirtmiştir.

Fenomenoloji deseni kullanan bir araştırmacının araştırma sürecinde yansız olması gerektiğini ifade eden İdris “Mesela bizler araştırmacı olarak deseni yürütürken objektif, işte olaya müdahale etmeden kendi yorumumuzu katmadan ıı çalışma yürütmeliyiz. Örnek veriyorum bizler ara gruplara dağıldığımızda işte orada bir yaratıcı drama etkinliği hazırlayıp geri döndüğümüzde çeşitli etkinlikleri yorumlamaya başladığımızda şunu fark ettik; evet gerçekten lisansüstü öğrencisi öyle bir sorun yaşamış olabilir ama belki de babasının bakış açısı da budur ya da işte diğer ailesindeki diğer kişilerin tepkileri de bu bakış açısıyla yönlendirilmiştir. Hani olumsuz bi durum evet ama bu olumsuz durum içerisinde de onları suçlayamıyorum. ıı suçlamamam gerekir gibi bakmaya başladım.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Fenomenoloji deseninin derin bir araştırma süreci gerektirdiğini düşünen üç katılımcıdan birisi olan Hasan düşüncelerini “Mesela kişiler bir durum karşısında farklı tepkiler verebilmektedir. Bu tepkinin altında yatan çeşitli sebepler bulunmaktadır. Bunda kişinin bir konu hakkında hassas olması veya yaşantılarının da etkisi bulunmaktadır. Fenomenoloji bunu ortaya çıkartmaya çalışmaktadır” şeklinde ifade etmiştir.

Fenomenolojide farklı veri toplama araçlarından hareketle veri çeşitliliğinin önemine değinen iki katılımcıdan birisi olan Büşra düşüncelerini “ıı ve bu deseni kullanmak için bazı izlememiz gereken yollar var. İşte görüşme yapabiliriz, gözlem yapabiliriz, bazı dokümanlar kullanabiliriz ve bunlardan elde ettiğimiz veriler çok kıymetli.” şeklinde belirtmiştir.

Fenomenoloji deseninin sorgulamaya dayalı olduğunu belirten Mahmut düşüncesini “Fenomenoloji genel anlamı derinlemesine ve böyle açıklayıcı ve sorgulayıcı bir ıı araştırma biçimi” şeklinde ifade etmiştir.

Fenomenolojinin bir olguyu açıklamaya çalıştığını ifade eden Mahmut düşüncesini “Mesela bir kavram düşünün hatta bizim yaptığımız atölyedeki çalışmayı düşünelim. Yüksek lisans yapmak ve ailelerin bize karşı ıı tavırlarını sergiledik.” şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcılardan Murat süreç içinde kod, kategori ve tema bağlamını anladığını “Aslında nasıl tema, kod çıkarmam gerektiğini anladım...” şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcılardan Murat farklı araştırmacıların bu desende daha sağlıklı sonuçlar elde edebileceğini “...Bir kişinin ıı elde ettiği kodla diğerinin de aynı olamayacağı durumların da olduğunu görmüş olduk. Yani çok gözlemci ile ortak bir konuda daha sağlıklı veri elde edebileceğimiz düşüncesindeyim. Yaptığımız yorumlarda benzer yanlarımız da vardı. Hani birimizin gözden kaçırdığı, öbürümüzün yakaladığı ya da farklı düşündüğü noktalar da vardı.” şeklinde ifade etmiştir.

Yaratıcı dramayla fenomenoloji öğrenmenin avantajları kategorisine ilişkin bulgular

Tablo 5. Yaratıcı dramayla fenomenoloji öğrenmenin avantajlarına ilişkin katılımcı görüşleri

Kodlar	Fre ka ns	Murat	Şevval	Mahmut	İdris	Büşra	Zehra	Hatice	Hasan
Yaparak yaşayarak öğrenmek	7	+	+	+	+		+	+	+
Zamandan tasarruf sağlamak	4		+	+			+		+
İşbirliğini artırması	3	+			+		+		
Anlamli öğrenmeyi sağlamak	3				+		+		+
Araştırmacıya empati kazandırması	2						+	+	
Gözlem becerisi kazandırması	2	+					+	+	
Araştırma hissi sağlaması	1						+		
Fenomeni deneyimleme fırsatı sağlaması	1						+		
Veri toplama araçlarını geliştirmesi	1						+		
Deseni sevdirmesi	1						+		

Tablo 5 katılımcıların yaratıcı drama yoluyla fenomenoloji öğreniminin olumlu yanlarını 11 farklı bakış açısıyla ifade ettiklerini göstermektedir. Bu bakış açılarından birisi yaparak yaşayarak öğrenmedir ve yedi katılımcı fenomenolojiyi yaparak yaşayarak öğrendiğini belirtmiştir. Örneğin, Murat düşüncelerini *"Bu şekilde drama atölyesiyle... Tamamen yaparak, yaşayarak öğrenmeyi bize sunduğu için açıkçası daha etkili olduğunu düşünüyorum."* şeklinde ifade etmiştir.

Fenomenoloji deseninin yaratıcı drama etkinlikleri ile öğrenilmesinin zamandan tasarruf sağladığını belirten Şevval görüşlerini *"...Yaratıcı dramayla birlikte çok farklı ve hızlı bir süreç görüyoruz. Kişide kavrama ve analiz noktası daha hızlı ilerliyor."* şeklinde belirtmiştir.

Yaratıcı dramanın grupla işbirliği sağladığını ve bu durumun fenomenoloji öğrenimini kalıcı hale getirdiğini düşünen İdris düşüncelerini *"Normalde biz bu konuyu normal sunuş yöntemiyle işlemiş olsaydık ıı öğreticinin bize göstermiş olduğu bir materyal, bu materyalin üzerinden bizim almaya çalıştığımız bilgiler olacaktı. Ama ıı bu grup çalışması ile birlikte işte ıı bizler daha etkileşim haline gelerek bu öğrenmeyi daha kalıcı hale getirebildiğimizi düşünüyorum."* şeklinde ifade etmiştir.

Yaratıcı drama süreci içinde yapılan etkinliklerin anlamlı öğrenmeyi sağladığını belirten Murat düşüncelerini *"Oradaki jest, mimik, hareketlerin ıı bizim zihnimize kalıcı bir iz bıraktığını ve buradan hareketle daha kalıcı bilgi sağladığını düşünüyorum."* şeklinde ifade etmiştir.

Yaratıcı drama yönteminin araştırmacıya empati olanağı tanınmasını ifade eden Zehra düşüncelerini *"...Yani ben katılımcı olsam ne tarz durumlarla karşılaşabileceğimi algıladım ve araştırmacı olursam ne tarz durumlarla karşılaşabilirim ve katılımcılar nasıl hisseder. Bunu anlamamda yardımcı oldu. Yani yaşamamış da olsam daha öncesinden bunu yaratıcı drama yöntemiyle bunu gerçekleştirsem eğer ıı onun neler yaşayabileceğini, neler hissedebileceğini ıı anlayabiliyorum yani. Bu empati yapma durumunda bana yardımcı olduğunu söyleyebilirim."* şeklinde belirtmiştir.

Etkinliklerde başkalarını gözlemlemenin gözlem becerilerine etki ettiğini belirten Hatice düşüncelerini “İlk başta gözlemlediğimde açıkçası yapamadım, çok anlayamadım durumu. Sonrasında ıı neye dikkat etmem gerekiyormuş bunu anladım. ıı ona göre notumu aldım.” şeklinde ifade etmiştir.

Etkinlikler esnasında kendisini araştırma sürecinde gibi hissettiğini ifade eden Zehra düşüncelerini “Yüksek lisans sürecinde araştırmayı yapıyorum, bir şeyler yazıyorum, bir şeyleri ortaya koyuyorum ama kullanılmıyor ve havada kalıyor. Yani ben bunu yaptım, deneyimledim tamam evet ama bu hiçbir yerde kullanılmadı ve birilerinin işine yaramadı. Aslında bilimsel çalışmanın amacına da hizmet etmedi... Yaratıcı dramada da bunu pratik ediyorsunuz.” şeklinde belirtmiştir.

Yaratıcı dramanın ele alınan fenomeni araştırmacıya deneyimleme fırsatı sağladığını belirten Zehra düşüncelerini “Kavramı deneyimlememe yardımcı oldu. Örneğin bir göç kavramını okuyup, göç sürecini okumak var. Bir de o göçün içerisinde göç eden olarak o süreci yaşamak var. Burada o yaşayan kişi olabilme imkânı aslında sundu bana diyebilirim.” şeklinde ifade etmiştir.

Fenomeni deneyimlemenin bir araştırmacıyı geliştireceğini ve araştırmacının veri toplama araçlarındaki soruları sorma biçimini etkileyeceğini belirten Zehra, bu durumu “Örneğin göç eden birini canlandırmak, ıı fenomenolojik açıdan bakıyorsam göçe eğer, oradaki insana dair soracağım soruları bile etkiler. Örneğin belki bir nokta vardır ben orayı okumalarda öyle görememişimdir ama asıl oradaki olan şey duygudur. Örneğin, duyguları katabilirim işin içine ama bunu kitapta göremeyebilirim ya da makalede göremeyebilirim.” şeklinde görüş belirtmiştir.

Yaratıcı drama etkinliklerinin desene olan tutumunu olumlu etkilediğini belirten Zehra düşüncesini “... fenomenolojiye sanki böyle bir öcü gibi değil de aslında ıı onun hayatın içinden olduğunu ve zaten bunun içerisinde yaşadığımızı... Bu da aslında araştırmacının araştırma yapmaktan korkmamasına yardımcı olabilir diye düşünüyorum.” şeklinde ifade etmiştir.

Yaratıcı dramayla fenomenoloji öğrenmenin dezavantajları kategorisine ilişkin bulgular

Tablo 6. Yaratıcı dramayla fenomenoloji öğrenmenin dezavantajlarına ilişkin katılımcı görüşleri

Kodlar	f	Murat	Şevval	Mahmut	İdris	Büşra	Zehra	Hatice	Hasan
Teorik bilginin derinleşmemesi	3				+	+			+
Makale inceleyememek	2		+			+			
Raporlaştırma yapamamak	2	+				+			
Örnek çeşitliliğinin olmaması	1	+							
Konunun geri planda kalması	1				+				

Tablo 6 yaratıcı drama yoluyla fenomenoloji öğrenimi hakkında katılımcıların beş farklı açıdan olumsuz düşünce belirttiğini göstermektedir. Örneğin, yaratıcı drama yoluyla fenomenoloji öğreniminde teorik bilgilerin yeterince derinleşmediğini ifade eden Büşra “Nasıl kullanacağımızı belki anladık. Hangi konularda kullanmamız gerektiğini anladık ama işin akademik boyutuna girdiğimizde daha önce söylediğim gibi izlememiz gereken bir yol var. İşte gözlem mi kullanacağım, görüşme mi kullanacağım, doküman mı kullanacağım ya da hepsine mi başvuracağım? Buna karar verme süreci var. Katılımcıları belirleme süreci var. Katılımcılarım kim olacak? ... Görüşmeyi

yapıyorsam ıı nasıl sorular sormam gerekiyor? Hani katılımcıya nasıl bir ortam sağlamam gerekiyor, kendini rahat hissedebilmesi için? Nasıl yaklaşmam gerekiyor? Bunları biliyor olmam gerekiyor. Sonra ben bunu nasıl değerlendireceğim? Nasıl bulguları ve sonuçları yazacağım? Bu noktada ıı daha farklı bilgilere daha farklı yeteneklere ihtiyacımız var.” şeklinde görüş belirtmiştir.

Yaratıcı drama yoluyla fenomenoloji öğrenimi sürecinde örnek makaleler inceleyememenin bir dezavantaj olduğunu ifade eden Şevval görüşlerini “...Birkaç cümle ya da bir örnek yayın gösterilebilir. Bir word belgesinden, slayttan.” şeklinde ifade etmiştir.

Yaratıcı dramada örnek çeşitliliğinin eksikliğine değinen Murat düşüncesini “Temel kavram olarak ve temel özellik olarak evet farkına vardım. Ama örnek çeşitliliği artarsa daha iyi oturabilir.” şeklinde ifade etmiştir.

Araştırma sürecinin raporlaştırmasıyla ilgili bölümün eksik kaldığını ifade eden Murat düşüncelerini “Elde ettiğimiz verileri nasıl raporlaştıracamıza dair bir farkındalık aslında (duraksar) tam oluşmadı diyebilirim drama atölyesinde.” şeklinde ifade etmiştir.

Yaratıcı drama sürecinin eğlenceli olmasından dolayı konunun geri planda kalabileceğini ifade eden İdris düşüncesini “Yöntem ıı çok eğlenceli, grup etkileşimini sağlayan ve bir taraftan da hani bizim çok özlediğimiz biri yöntem olduğu için açıkçası biz konudan çok birazcık yönetime odaklandık. Fenomenolojiden çok yaratıcı drama yöntemine odaklandık.” şeklinde ifade etmiştir.

SONUÇ-TARTIŞMA

Yaratıcı drama, diğer konu alanlarının öğretiminde bireylerin farkındalığını geliştirmek bir nevi kurgu yoluyla gerçekliğe bakmaları için onlara olanak tanımak eylemleri derinlemesine anlamlandırmak için kullanılır. Yaratıcı dramada oyun kurma yerine öğrenme amaçtır ve bununla beraber bir oyun süreç içerisinde üretilir. Karakterler yerine tutumlar ana ilgidir. Yaratıcı drama eğitimde herhangi bir konuyu öğrenmek için kullanılan bir yöntemdir (McCaslin, 2019, s.11). Dolayısıyla, nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenoloji deseninin yaratıcı drama ile öğrenildiği bu çalışmada, yazarlar yaratıcı dramanın fenomenolojinin öğreniminde etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuç, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde araştırma yöntemi derslerini yürüten öğretim elemanlarına bir farkındalık kazandıracak ve öğretici merkezli bir öğretim yaklaşımı yerine öğrenen merkezli, uygulama ağırlıklı ve deneyime dayalı bir öğrenme yaklaşımı olan yaratıcı dramayı kullanmalarını sağlayacaktır.

Yazarlar, yaratıcı drama yönteminin ve fenomenolojinin benzer özelliklere sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yaratıcı dramanın en önemli özelliği yapılandırmacı yaklaşımdan hareketle bireyin uygulamalardan sonra kendi görüşlerini ifade edebilmesidir. Yassa (1999), Benzer şekilde, fenomenoloji deseni kullanan bir araştırmacı da katılımcıların bir olgu/fenomen ile ilgili sahip olduğu deneyimlerini ortaya çıkarmaktadır. Fenomenolojinin amacı insan deneyimini anlamak (van Manen, 2007, s.12); kişinin belirli bir fenomen /olgu ile ilgili anlayışlarını, algılarını, duygularını, bakış açıları ifade etmelerini sağlayarak söz konusu fenomeni nasıl deneyimlediklerini tanımlamaktır (Rose, Beeby & Parker, 1995, s. 1124). En kapsamlı anlamıyla fenomenoloji, tek bir kişiye ait olan yaşanmış deneyimlerin toplamına atıfta bulunur (Giorgi, 1997, s.236). İkinci olarak, yaratıcı dramada bireyin

belirttiği görüşe ne drama etkinliğinde bulunan katılımcılar ne de drama lideri müdahale etmez, dolayısıyla bireyi etkilemekten kaçınırlar. Mao(2021), Dundara, S. (2013) benzer şekilde fenomenolojide de nitel araştırmanın doğasından kaynaklı olarak araştırmacılar katılımcıların düşüncelerini onları manipüle etmeden yansıtmaya çalışırlar. Wilson (2015) da “fenomeneolojik araştırma rehberi” başlıklı çalışmasında yedi fenomenoloji adımıyla bahsederken araştırmacıların bireysel biyografiler, sosyal normlar veya tutumlardan ziyade, belirli bir deneyime veya bir kişinin algısının nesnesine odaklandığından söz eder. Özellikle parantezleme sürecinde araştırmacılar, katılımcıların düşüncelerine açık fikirli bir şekilde katılma amacı ile önceden var olan bilgi ve varsayımlarını tanıyıp bir kenara koydukları (ancak terk etmedikleri) görülmektedir (Starks & Trinidad, 2007, s. 1376). Burada bahsedilen benzer özellikler fenomenolojinin öğrenilmesinde yaratıcı drama kullanılması gerektiğine yazarları yöneltmiştir. Dolayısıyla, fenomenoloji desenini öğrenen kişiler yaratıcı drama yöntemi ile daha etkin bir öğrenme süreci deneyimleyecekler ve yaparak yaşayarak bu öğrenme sürecini yöneteceklerdir. Buradan hareketle, bu çalışma nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenolojiyi öğrenme sürecinde olan araştırmacılara öğrenme süreçlerinde yaratıcı dramadan faydalanmaları gerektiğini belirttiğinden yazarlar tarafından önemli görülmektedir.

Yazarlar çalışmanın bulgularından hareketle de bazı sonuçlara ulaşmışlardır. Yazarlar katılımcıların, yaratıcı drama ile nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenolojiyi daha somut bir şekilde öğrendikleri, öğrenme sürecinde eğlenerek farklı bakış açılarını kullanabildikleri ve rahat bir ortamda öğrendikleri sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca, yazarlar, yaratıcı drama ile fenomenoloji öğrenimi sürecinde katılımcıların anlık geri bildirim ile öğrenebildikleri, öğrenme sürecinde kişilerarası etkileşimi artırabildikleri, öğrenme sürecine aktif olarak katılabildikleri ve yansız davranma, empati kurabilme gibi yeteneklerini geliştirebildikleri sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuçlara bakıldığında, katılımcıların yapılandırmacı felsefenin özelliklerini taşıdıkları görülmektedir. Yapılandırmacılık hem yaratıcı dramanın hem de nitel araştırmanın felsefesi olma özelliğini taşımaktadır. Dolayısıyla, bu çalışma yaratıcı drama gibi yapılandırmacılığı rehber alan öğrenen merkezli öğrenme yaklaşımlarının nitel araştırmanın doğasının öğrenilme sürecinde daha fazla kullanılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Benzer şekilde, literatürde yaratıcı dramanın öğrenme sürecinde olumlu katkıları olduğu sonucuna ulaşan çalışmalar mevcuttur (Başbuğ ve Adıgüzel, 2019; De La Cruz, 1995; Nayci ve Adıgüzel, 2017; Pembı Clement 2021; Rochovská ve Švábıová 2021; Shoshi Keisari, 2021). Bu çalışmalarla benzer sonuçları olan bir çalışma olarak, Jie Mao, (2021) ilkököl öğrencilerinin yaratıcı drama sayesinde derste öğrenirken coşkulu, olumlu ve iyimser olduklarını ve bununla beraber tutumlarının da yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Yenilmez ve Uygan, (2010) dramanın somutlaştırmayı sağladığını belirtmişlerdir. Özsoy, (2003) yaratıcı dramanın dersi eğlenceli hale getirdiği sonucuna ulaşmıştır. Demir ve arkadaşları (2012) ile Aytaç ve Metinnam (2019) yaratıcı drama yöntemiyle öğrencilerin öğrenmekten zevk aldıkları, eğlendikleri ve bilgilerinin kalıcı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Dersin eğlenceli olmasının yaratıcı dramaya bağlandığı, eğlenceli bir dersin eğitici ve öğretici olduğu yönünde öğrenci görüşü alan bir diğer çalışma Başbuğ ve Adıgüzel (2019)'e aittir. Yine bu kategoriyle dramanın birçok çalışmada ortaya çıkan sonucuyla özdeş olarak öğrenciyi aktif kıldığı, öğrenciler arası etkileşimi arttırdığı ve odaklanmaya yardımcı olduğu görülmektedir. Bu çalışmalarda da görüldüğü gibi yaratıcı drama nitel

araştırmanın da felsefesi olan yapılandırmacılığın birçok özelliğini taşıyan öğrenci merkezli bir öğrenme yöntemidir. Ayrıca, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor özellikleri kazandırma anlamında yaratıcı dramının etkili olduğunu hem bu çalışmada da hem de literatürdeki çalışmalarda görebilmekteyiz. Buradan hareketle, bu çalışma yapılandırmacı felsefeyi benimsemiş öğretim elemanlarına ve araştırmacılara yaratıcı dramayı kullanabilmeleri yönünde önemli bir farkındalık kazandıracaktır. Öte yandan, yukarıdaki çalışmalara bakıldığında daha çok yaratıcı dramının ilkökul, ortaokul, lise ve üniversite düzeylerinde kullanıldığı görülmektedir. Bu çalışma lisansüstü öğrencilerle çalışması ve yaratıcı dramının araştırmacıların öğrenme sürecinde de kullanılabileceğini göstermesi yönünden özgünlük taşımaktadır.

ÖNERİLER

Bu çalışma nitel araştırma yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Yaratıcı drama yoluyla fenomenoloji desenini öğrenme sürecinde nicel araştırma yöntemi kullanarak veriler genellenebilir. Ayrıca karma araştırma yöntemi kullanılarak daha işlevsel, faydacı ve çoğulcu veriler elde edilebilir.

Bulgulardan da anlaşılacağı gibi, bundan sonra yaratıcı drama yöntemi kullanarak fenomenoloji desenini öğretmeye çalışacak öğretim elemanları teorik bilgiyi derinleştirebilir, makale incelemesi yaptırabilir, raporlamaya daha fazla önem verebilir ve örnek çeşitliliğini artırabilir.

ETİK METNİ

“Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazar(lar)a aittir. Makalenin etik kurul izni İnönü Üniversitesi/Yayın Etiği Kurulu tarafınca 01-08- 2022 tarih 15/14 sayılı kararı ile alınmıştır”

Yazar(lar)ın Katkı Oranı Beyanı: Bu çalışmada birinci yazarın katkı oranı %34, ikinci yazarın katkı oranı %33, üçüncü yazarın katkı oranı %33'tür.

KAYNAKÇA

- Başbuğ, S. ve Adıgüzel, Ö. (2019). Müzede Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Başarılarına Etkisi, *Yaratıcı Drama Dergisi*, 14(1), 1-32
- Charles, C. M. (2003). *Öğretmenler İçin Piaget İlkeleri*. (G. Ülgen, Çev.) Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2020). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative*. Prentice Hall Upper Saddle River, NJ.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y.S. (2018). Introduction: The discipline and practice of qualitative research. *The SAGE Handbook of qualitative research* (5th ed., pp 29-55). Thousand Oaks, California: Sage Publication
- Gillies, D. (2018). Yirminci yüzyılda bilim felsefesi dört ana tema (M. Tuncel). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Giorgi, A. (1997). The Theory, Practice, and Evaluation of the Phenomenological Method as a Qualitative Research Procedure. *Journal of Phenomenological Psychology*, 28(2), 235-260.
- Ivana Rochovská & Božena Švábová (2022). Dramatic Art And Dramatic Expression Through Creative Drama Methods In Preschool Education, *Journal Of Interdisciplinary Research*, 12(3), 142-150
-

- Jahn, Manfred (2021). Composing Drama. English Department, University of Cologne. URL [www.unikoeln.de/~ame02/Composing Drama.pdf](http://www.unikoeln.de/~ame02/Composing%20Drama.pdf). Revised 6/12/2021 12:15.
- Jie MAOUS (2021). The Application of Creative Drama in Primary Oral English Teaching: A Case Study of a Mainland Chinese Primary School, *China Education Review*, 11(1), 19-36
- Keisari S (2021) Expanding the Role Repertoire While Aging: A Drama Therapy Model. *Front. Psychol.* 12:635975. doi: 10.3389/fpsyg.2021.635975
- Mason, S.F. (2019). Bilimler tarihi (U. Daybelge, Çev.) Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Merriam, S.B. (2018). Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber (S. Turan, Çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Metinnam, İ., Keleşoğlu, S. ve Özen, Z. (2014). Teachers' views on using creative drama as a method in social studies education. *Journal of Education and Future*, 6, 43-57.
- Moustakas, C. (1994). Phenomenological research methods. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Nayci, Ö. ve Adıgüzel, Ö. (2017). Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın bir yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 42(192), 349-365.
- Öcal , E. (2014). *Vücudumuzdaki sistemler ünitesinin öğretiminde drama yönteminin ve kukla/Karagöz uygulamalarının öğrenci başarısına ve tutumuna etkisi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Patton, M. Q. (2018). Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri. (M. Bürün ve S.B. Demir, Çev. Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Pritchard, A., & Woollard, J. (2010). *Psychology for the Classroom: Constructivism and Social Learning*. New York: Routledge.
- Russell, B. (2019). Bilimsel bakış (F. Sezer, Çev.). İstanbul: Say Yayınları.
- San, İ. (2002). Yaratıcı Drama-Eğitsel Boyutları. H. Ö. Adıgüzel içinde, *Yaratıcı Drama 1985-1995 Yazılar* (s. 81-88). Ankara: Naturel Kitap Yayın Dağıtım.
- Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Van Manen, M. (1990). *Researching Lived Experience: Human Science for an Action Sensitive Pedagogy*. London: Althouse Press
- Whitfield, P. (2018). Batı biliminde dönüm noktaları. (S. Uslu, Çev.) İstanbul: Küre Yayınları
- Yenilmez, K. ve Uygan, C. (2010). Yaratıcı Drama Yönteminin İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Geometriye Yönelik Öz-Yeterlik İnançlarına Etkisi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 931-942
- Starks, H., & Trinidad, S. B. (2007). Choose Your Method: A Comparison of Phenomenology, Discourse Analysis, and Grounded Theory. *Qualitative Health Research*, 17(10), 1372-1380. <https://doi.org/10.1177/1049732307307031>
- Wilson, A. (2015). A guide to phenomenological research. *Nursing Standard*, 29(34), 38-43. <https://doi.org/10.7748/ns.29.34.38.e8821>
-

- Rose, P., Beeby, J. & Parker, D. (1995). Academic rigour in the lived experience of researchers using phenomenological methods in nursing. *Journal of Advanced Nursing*. 21(6), 1123-1129.
<https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.1995.21061123.x>
- Giorgi, A. (1997). The Theory, Practice, and Evaluation of the Phenomenological Method as a Qualitative Research Procedure. *Journal of Phenomenological Psychology*, 28(2), 235-260.
<https://doi.org/10.1163/156916297X00103>
- Van Manen, M. (2007). Phenomenology of practice. *Phenomenology & Practice*. 1(1), 11-30.
<https://doi.org/10.29173/pandpr19803>.
- Dundara, S. (2013). Nine drama activities for foreign language classrooms: Benefits and challenges. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 70, 1424-1431.